

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

Obor: Informační studia a knihovnictví

Diplomová práce

Bc. Kateřina Mizlerová

Projekt Bookstart: potenciál dalšího rozvoje v České republice

Project Bookstart: the potential for further development in the Czech Republic

Kutná Hora 2019

Vedoucí práce: PhDr. Hana Landová, Ph.D.

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Hana Landová, Ph.D.

Oponent diplomové práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval/a samostatně, že jsem řádně citoval/a všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Kutné Hoře dne

.....

Jméno a příjmení

Poděkování:

Ráda bych poděkovala vedoucí práce PhDr. Haně Landové, Ph.D., za věcné připomínky, cenné rady a trpělivost při vedení mé diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Zlatě Houškové za cenné rady a pomocnou ruku při zpracovávání praktické části. Poděkování také patří mé rodině, přátelům a kolegům, bez jejichž podpory by tato práce nevznikla.

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá mezinárodním projektem Bookstart a potenciálem jeho dalšího rozvoje v České republice. První část práce je věnována terminologii a vymezení pojmů čtenářská pregramotnost, gramotnost a funkční gramotnost. Dále jsou představeny vybrané české i zahraniční projekty podporující čtenářskou gramotnost. V závěru teoretické části diplomové práce je pozornost věnována představení projektu Bookstart, dosavadních zkušeností s jeho průběhem v zahraničí a zmapování pilotního ročníku projektu v České republice. Praktická část diplomové práce představuje kvalitativní výzkum v podobě dvou polostrukturovaných rozhovorů a kvantitativní výzkum provedený pomocí online dotazníkového šetření.

Klíčová slova

Bookstart, dětské čtenářství, čtenářská gramotnost, čtenářská pregramotnost, rozvoj čtenářské gramotnosti, knihovny

Abstract

This diploma thesis deals with the international project Bookstart and its potential for further development in the Czech Republic. The first part is devoted to terminology and definitions of pre-reading literacy, reading literacy and functional literacy. In addition, selected Czech and foreign projects promoting reading literacy are presented. At the end of the theoretical part of the thesis, attention is paid to the introduction of the project Bookstart, the experience with its course abroad, and mapping the pilot year of the project in the Czech Republic. The practical part of the thesis presents qualitative research in the form of two semi-structured interviews, and quantitative research conducted using an online questionnaire.

Keywords

Bookstart, children's reading, reading literacy, pre-reading literacy, literacy development, libraries

Identifikační záznam

MIZLEROVÁ, Kateřina. *Projekt Bookstart: potenciál dalšího rozvoje v České republice*. Kutná Hora, 2019, 87 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí práce: PhDr. Hana Landová, Ph.D.

Obsah

Předmluva	12
Úvod.....	13
1 Pregramotnost, čtenářská gramotnost a funkční gramotnost	14
1.1 Faktory čtenářské gramotnosti	14
1.2 Úloha rodiny v rozvoji čtenářské pregramotnosti a gramotnosti	15
1.3 Knihovny a podpora čtenářství	16
2 Dovednost čtení	17
3 Projekty na podporu pregramotnosti a gramotnosti.....	18
3.1 Celé Česko čte dětem.....	18
3.2 Europe Reads	18
3.2.1 Belgie – O Mundo – een kleine Wereldbibliotheek	18
3.2.2 Česká republika – Čtením k demokratickému myšlení	19
3.2.3 Německo – Reading Clubs	19
3.2.4 Rakousko - 15 Steps Towards Reading	20
3.3 Every Child Ready to Read	20
3.4 Ready for Reading – Toronto public library.....	21
3.5 Rosteme s knihou.....	21
4 Výzkumy čtenářské gramotnosti	22
4.1. PISA (Programme for International Student Assessment)	22
4.2 PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study).....	22
4.3 České děti a mládež jako čtenáři v roce 2017.....	22
5 Bookstart.....	23
5.1 Bookstart v zahraničí	23
5.1.1 Austrálie.....	23
5.1.2 Dánsko	24
5.1.3 Japonsko.....	24

5.1.4 Kolumbie	25
5.1.5 Německo	26
5.1.6 Nizozemí	28
5.1.7 Polsko.....	29
5.1.8 Skotsko.....	30
5.1.9 Švýcarsko	32
5.1.10 Taiwan	33
5.1.11 Velká Británie	34
5.1.11.1 Anglie.....	34
5.1.11.2 Severní Irsko	35
5.1.11.3 Wales	36
5.2 Shrnutí.....	36
5.3 Bookstart v České republice	37
5.3.1 Cíle projektu	37
5.3.2 Podmínky a doporučení k účasti v projektu.....	38
5.3.3 Obsah dárkových sad a způsoby jejich předání	38
5.3.4 Akce v rámci projektu.....	39
6 Metodologie	40
6.1 Cíl výzkumu.....	40
6.2 Rozhovor.....	40
6.3 Dotazník.....	40
7 Rozhovor s Mgr. Zlatou Houškovou a Mgr. Romanem Giebischem, Ph.D.....	42
7.1 Máte zpětnou vazbu od knihoven, které se do projektu nezapojily? Z jakého důvodu se nezapojily?	42
7.2 Dárkové sety si musí knihovny platit samy, pokud na ně nepřispívá obec. Neuvažovali jste o možnosti získat finance prostřednictvím grantu?	42
7.3 Projekt má vlastní web a Facebook. Nepřemýšleli jste také o založení Instagramu, jako dalšího propagačního kanálu?.....	43

7.4 Německý a nizozemský projekt má také svou mobilní aplikaci (německá aplikace obsahuje 5 interaktivních příběhů a nizozemská aplikace obsahuje informace o předčítání a seznam nejnovějších knih a knižních typů, u každé knihy je anotace a informace pro jak staré dítě je kniha vhodná). Nepřemýšleli jste také o vytvoření podobné mobilní aplikace?	43
7.5 V mnoha ostatních zemích v rámci projektu spolupracují s praktickými dětskými lékaři. Nepřemýšleli jste také o navázání spolupráce s lékaři?	44
7.6 Myslíte si, že je možné průběžně sledovat vliv projektu na čtenářskou gramotnost dětí?	44
7.7 V čem je podle Vás tento projekt unikátní?	45
7.8 Jak celkově vidíte budoucnost projektu v ČR?	46
7.9 Máte nějaké konkrétní plány, jak by se měl projekt v následujících letech rozvíjet?	46
7.10 Vidíte nějaké bariéry, proč by se projekt neměl dále rozvíjet?	47
8 Výsledky dotazníkového šetření	48
8.1 Otázky společné pro všechny respondenty	48
8.1.1 Kraj	48
8.1.2 Počet obyvatel vaší obce	48
8.1.3 Jak jste se o projektu Bookstart dozvěděli?	49
8.1.4. Zapojili jste se do 1. ročníku v roce 2018?	50
8.1.5 Jaký je podle vás potenciál dalšího rozvoje projektu?	50
8.2 Otázky pro knihovny nezapojené v projektu	52
8.2.1 Z jakého důvodu jste se do projektu nezapojili?	52
8.2.2 Máte v plánu se do projektu zapojit?	53
8.2.3 Děláte pro tuto věkovou skupinu dětí jiné akce?	53
8.2.4 Jaké akce pro tuto věkovou skupinu pořádáte?	54
8.3 Otázky pro knihovny zapojené do projektu	54
8.3.1 Z jakého důvodu jste se do projektu zapojili?	54
8.3.2 Při jaké příležitosti probíhá předávání dárkových setů?	54
8.3.3. Kolik dárkových setů jste v roce 2018 předali?	55

8.3.4 Kdo financuje dárkové sety?.....	56
8.3.5 Jste spokojeni s obsahem dárkových setů?	56
8.3.5.1 Z jakého důvodu nejste se spokojeni?	56
8.3.6 Jakými způsoby projekt propagujete?.....	57
8.3.7 Kolik akcí jste v rámci projektu v roce 2018 pořádali?	57
8.3.8 Kolik dětí se akcí účastní?	58
8.3.9 Jak tyto akce probíhají?	59
8.3.10 Máte zpětnou vazbu od rodičů?	60
8.3.10.1 Jaká je zpětná vazby od rodičů?	60
8.3.11 Pokračujete v projektu v roce 2019?.....	61
8.3.11.1 Z jakého důvodu již v projektu nepokračujete?	61
8.3.11.2 Budete dělat něco jinak oproti 1. ročníku?	62
8.3.12 Byl projekt ve vaší knihovně úspěšný? Odůvodnění.....	62
Závěr	64
Použité zdroje	66
Seznam obrázků.....	72
Seznam grafů	73
Seznam příloh	74
Přílohy.....	75

Předmluva

Diplomová práce s názvem Projekt Bookstart: potenciál dalšího rozvoje v České republice se nejprve věnuje popisu projektu v zahraničí a poté se zaměřuje na to, zda a jaký další potenciál má projekt Bookstart v České republice.

Předkládaná diplomová práce má celkem 88 stran, 111 524 znaků s mezerami, což je 62 normostran. V práci je použito celkem 11 fotografií, 12 grafů a 3 přílohy.

V diplomové práci jsem použila jak české, tak zahraniční zdroje. Při přímém citování zahraničních zdrojů jsem texty samostatně překládala do českého jazyka. Diplomová práce byla vytvořena v souladu s vnitřními pravidly pro evidenci, odevzdávání, obhajování a zveřejňování závěrečných prací Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Použité zdroje byly v práci citovány v souladu s normou ISO 690:2010. Seznam použitých zdrojů na konci práce je řazen jmenně abecedně. Pro citování byl použit harvardský styl citování, tedy citování pomocí odkazů v textu s uvedeným příjmením autora, a datem vydání.

Úvod

Tato diplomová práce se zabývá mezinárodním projektem Bookstart a potenciálem jeho dalšího rozvoje v České republice.

Diplomová práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část a skládá se ze sedmi kapitol.

První kapitola je věnována terminologii a vymezení pojmů čtenářská pregramotnost, gramotnost a funkční gramotnost. Následně jsou zmíněny faktory, které ovlivňují rozvoj čtenářské gramotnosti a jakou úlohu v tomto rozvoji zastává rodina dítěte. Ve druhé kapitole je uvedeno, jaké činnosti zahrnuje dovednost čtení. Ve třetí kapitole je představeno několik projektů na podporu čtenářské a předčtenářské gramotnosti v České republice i v zahraničí a čtvrtá kapitola je věnována výzkumům čtenářské gramotnosti dětí a mládeže.

V páté kapitole s názvem Bookstart, je stručně popsána historie projektu a poté jsou představeny projekty ve vybraných zemích. Následuje podkapitola Bookstart v České republice, kde jsou uvedeny cíle projektu, podmínky a doporučení k účasti na projektu, co obsahují dárkové sady pro děti a jakým způsobem jsou předávány a nakonec, jaké akce se v rámci projektu pořádají.

V následující kapitole je stručně popsána metodologie zpracování praktické části diplomové práce.

Obsahem sedmé kapitoly jsou rozhovory se Mgr. Zlatou Houškovou a Mgr. Romanem Geibischem, Ph.D. Rozhovory se zaměřují na pilotní ročník projektu Bookstart v České republice, na jeho potenciál a budoucí vývoj, a také na to, jaké překážky mohou jeho vývoj brzdít.

V závěrečné kapitole jsou zveřejněny výsledky dotazníkového šetření. Odpovědi respondentů u uzavřených otázek jsou analyzovány z hlediska četnosti výskytu při dotazníkovém šetření. U otevřených otázek bylo vždy vybráno několik vzorových odpovědí respondentů, zaznamenaných v plném znění, jež ukazují rozdílné pohledy na konkrétní dotaz.

1 Pregramotnost, čtenářská gramotnost a funkční gramotnost

Čtenářská gramotnost není definována pouze jako schopnost správně přečíst psanou řeč technicky správně, ale je důležité ji chápat, kriticky hodnotit a využívat informace v ní použité. Čtenářská gramotnost je tedy obecně chápána jako soubor dovedností a schopností používat psanou řeč pro komunikaci, vzdělání a zábavu. Z hlediska vývoje je možné ji rozdělit na pregramotnost (0-6 let), dobu čtenářské gramotnosti (povinná školní docházka) a období funkční gramotnosti (od 15 let věku). [Wildová & Kropáčková 2015]

Období pregramotnosti je chápáno jako jedno z klíčových období pro rozvoj čtenářské gramotnosti. Toto období začíná narozením dítěte a končí nástupem do základní školy. Cílem tohoto období je rozvíjet pozitivní vztah dětí k psané řeči a podporovat jejich schopnosti a dovednosti, které jim umožní optimální rozvoj čtení a psaní. Důraz je kladen především na pozitivní motivaci ke čtení a na poskytování podnětů pro dítě, které vzbudí jejich zájem o čtení. [Wildová & Kropáčková 2015]

Předčítání má velký vliv na „rozvoj čtenářské gramotnosti, jazykových dovedností a fonologického povědomí o psaném textu“ [Lawson, 2012]. „Na děti významně působí, pokud vidí své rodiče číst a pokud jim rodiče předčítají, čtou si s nimi a mají zájem o to, co děti čtou“ [Fousková, 2015]. Dobré je, když dítě, kterému rodiče čtou, zároveň sleduje psaný text a ilustrace. Díky tomu totiž dokáže rychleji pochopit a porozumět čtenému textu. Také je důležité, aby byly dětem čteny jejich oblíbené knihy, nebo knihy, které si samy vyberou, protože jsou pro ně zajímavé, a tudíž je více vnímají a příběh si plně představují. [Koubková, 2009]

„Funkční gramotnost je vybavenost člověka pro realizaci různých aktivit potřebných pro život v současné civilizaci. Jedná se o gramotnost v oblasti literární, dokumentové a numerické.“ Funkční gramotnost, a dovednosti s ní spojené (např. schopnost pracovat s textem), je třeba začít rozvíjet již v období povinné školní docházky. [Fasnerová, 2018]

V současné době je možné funkční gramotnost doplnit o další kompetence, jako je především gramotnost v oblasti informačních a komunikačních technologií a o jazykové kompetence v mateřském a cizím jazyce. Celkově se pak jedná o informační gramotnost „jíž se rozumí schopnost rozeznat, kdy potřebuji informace, umět je vyhledat, vyhodnotit a efektivně využít.“ [Procházková, 2006]

1.1 Faktory čtenářské gramotnosti

Čtenářskou gramotnost ovlivňuje celá řada faktorů, které lze členit na exogenní (vnější) a endogenní (vnitřní). Mezi exogenní faktory ovlivňující čtenářskou gramotnost patří podmínky

materiální, geografické, demografické a především sociální. Nejvýznamnějšími ze sociálních podmínek jsou rodina a škola. „*Rodina ovlivňuje člověka již od narození svými citovými vazbami a bezprostředností kontaktů. Škola působí na kvalitu čtenářské gramotnosti žáků systematickou výukou, pedagogickými cíli, obsahem a didaktickými metodami.*“ [Doležalová, 2014]

„*Endogenní faktory čtenářské gramotnosti představují vlastnosti a dispozice čtenáře, které jsou vrozené nebo získané.*“ Mezi psychické předpoklady čtenářské gramotnosti patří:

- anatomicko-fyziologické základy pro vznik a vývoj čtenářské gramotnosti,
- zájem, motivace pro čtení,
- představivost a soustředění,
- vlastnosti a postoje čtenáře k četbě a textům,
- získané zkušenosti související se čtenářskou, případně informační gramotností,
- životní zkušenosti čtenáře a znalost tématu. [Doležalová, 2014]

1.2 Úloha rodiny v rozvoji čtenářské pregramotnosti a gramotnosti

Jak je již zmíněno výše, vztah ke čtení a ke knihám se utváří již od narození dítěte. Proto na tomto rozvoji nesou největší podíl rodiče. Je důležité se dítěti plně věnovat již od narození, hovořit na něj, předčítat mu a rozvíjet tak jeho schopnosti. „*Věk do šesti let je rozhodující pro to, jak se bude dítě dál vyvíjet, jaké bude mít pracovní návyky, jaký bude mít vztah ke čtení, k celoživotnímu vzdělávání, k ostatním lidem, jak bude úspěšné v dospělosti, a v tomto období vývoje dítěte by v žádném případě neměla chybět kniha.*“ [Tomášková, 2015]

Úlohou rodičů je zprostředkovat dětem vzdělání prostřednictvím těchto činností:

- Každý večer si udělat čas a společně si číst.
- Pravidelně hrát hry, jež rozvíjí slovní zásobu a rozumové dovednosti.
- Každý večer s dětmi mluvit o tom co se v mateřské a základní škole naučily a snažit se na tato témata navázat.
- Pravidelně navštěvovat muzea, knihovny a historické pamětihodnosti.
- Domácí úkoly by měly mít přednost před jakoukoli formou zábavy.
- Předplatit dětem dětské časopisy.
- Pokračovat ve vzdělávání dětí i během letních prázdnin prostřednictvím zaměřených táborů, programů knihoven nebo řízených projektů. [Tomášková, 2015]

To, co děti prožijí a co se naučí do šesti let věku, je ovlivní na celý jejich další život. Proto je důležité, aby rodiče svému dítěti věnovali dostatek času a spoustu prostoru pro jeho motorický rozvoj a prostor pro rozvoj řeči, myšlení, paměti, pro získávání nových vědomostí, dovedností a návyků. [Tomášková, 2015]

1.3 Knihovny a podpora čtenářství

Knihovny jakožto instituce neformálního vzdělávání hrají v rozvoji čtenářské pregramotnosti a gramotnosti důležitou roli. Spolu s mateřskými a základními školami patří mezi instituce podporující čtenářství. Knihovny již řadu let spolupracují s mateřskými a základními školami, které s dětmi navštěvují knihovny a účastní se různě zaměřených lekcí a besed. Ještě do nedávné doby se knihovny v České republice soustředily především na děti, které již umí číst. Neměly by se však soustředit jen na čtenáře, ale měly by se především zaměřit na děti nečtenáře. [Koneszová, 2006]

Díky projektům jako je např. projekt Bookstart, který je předmětem této práce, knihovny upírají svou pozornost také na děti v nejtětlejším věku a jejich rodiče a spolupracují s nimi na prohlubování dovedností předčtenářské gramotnosti.

2 Dovednost čtení

Umět číst je pro náš život velmi důležité. Vzdělávání, získávání informací a předávání zkušeností mezi lidmi je na této dovednosti závislé. [Bednářová, 2012] „*Čtení je druh řečové činnosti, která spočívá ve vizuální recepci znaků (slov, vět, jazykových symbolů), jež jsou podnětem pro myšlenkovou činnost (porozumění významu znaků).*“ Ideálním výsledkem procesu čtení má být porozumění čtenému textu a vnitřní zpracování příslušné informace. [Fasnerová, 2018]

Čtení je složitá a komplexní činnost, neobnáší pouze znalost písmen a schopnost spojovat je do slabik, slov a vět. „*Je potřeba, abychom čtenému textu rozuměli, tedy věděli, co čteme, proč to čteme a co nám čtení přináší. Díky tomu můžeme získané informace použít i v jiných oblastech a oborech.*“ [Tomášková, 2015]

Dovednost číst zahrnuje činnosti:

- Zrakové rozlišování tvarů písmen – nezaměňovat písmeno za jiné.
- Sluchové rozlišování – spojit tvar písmene s odpovídajícím zvukem, hláskou a tuto hlásku umět rozeznat mezi jinými. Důležitá je koordinace zrakového a zvukového vnímání (tzv. intermodalita).
- Sluchová a zraková syntéza – umět spojit písmena i hlásky do slov.
- Přečíst slovo a vědět co znamená. Zde je klíčová dostatečná slovní zásoba. Pokud dítě nerozumí přečtenému slovu, tak jen dekóduje písmena.
- Důležitá je také správná artikulace, dítě musí slovo správně vyslovit, aby bylo schopné ho správně přečíst a napsat.
- Rychlost nácvičku čtení ovlivňují především rozumové schopnosti. [Tomášková, 2015]

3 Projekty na podporu pregramotnosti a gramotnosti

3.1 Celé Česko čte dětem

Projekt Celé Česko čte dětem¹ byl založen v roce 2006. Cílem projektu je podpora emocionálního zdraví dětí a mládeže, na které má obrovský vliv pravidelné předčítání, které rozvíjí paměť a představivost. Také utváří pevné pouto mezi rodičem a dítětem. Do projektu je zapojeno více než 3 000 škol, mateřských škol, knihoven, rodinných a mateřských center, měst, obcí, nemocnic a jednotlivců. [Poslání, ©2014]

3.2 Europe Reads

„Čtení a čtenářská gramotnost jsou životně důležité pro všechny občany. Schopnost číst je předpokladem pro vzdělání, osobní rozvoj, integraci, účast ve společnosti. Čtení navíc učí každého, aby porozuměl komplexním skutečnostem a okolnostem, které jsou nezbytné pro formování demokratického chování.“ [Why Reading is relevant for Europe, ©2019]

Z toho důvodu Evropská síť agentur pro čtení a gramotnost (EURead)² a její členové ve všech významných evropských členských státech, vyvinuli programy a kampaně ke zvýšení profilu čtení a gramotnosti. V současné době je do EURead zapojeno 28 neziskových organizací z 21 evropských zemí, mezi nimi je i Česká republika. [Why Reading is relevant for Europe, ©2019]

EURead zaštiťuje programy evropských členských států pro všechny věkové skupiny. Od programů pro nejmenší děti jako je Bookstart, přes programy pro předškolní děti, děti školního věku, teenagery, mladé dospělé i pro dospělé čtenáře. [Projects & Programmes, ©2019]

3.2.1 Belgie – O Mundo – een kleine Wereldbibliotheek

Projekt O Mundo – een kleine Wereldbibliotheek³ je projekt, jež přináší nejkrásnější obrázkové knihy z celého světa do multikulturních tříd v Belgii. Vlámské a Bruselské mateřské a základní školy navštěvují děti z různých zemí a kultur. Díky tomuto projektu má každé dítě příležitost vyprávět ostatním ve třídě o sobě, o zemi a kultuře ze které pochází. Ostatní děti si prostřednictvím poznávání jiných kultur rozšíří své obzory. [Wat is O Mundo?, 2013]

---

¹ <https://celeceskoctedetem.cz>

² European network for reading and literacy agencies (<https://www.euread.com>)

³ O Mundo – malá světová knihovna (<https://omundo.be/>)

3.2.2 Česká republika – Čtením k demokratickému myšlení

Cílem projektu je „*propojit zájem studentů středních škol o čtenářské dovednosti se schopností porozumět veřejnému společenskému dění.*“ Zároveň se projekt snaží oživit zájem studentů o klasickou a moderní literaturu, s jejíž pomocí je možné čtenářské dovednosti a zájem o veřejné dění rozvíjet. [Čtením k demokratickému myšlení, ©2007-2019]

V rámci projektu jsou „*realizovány aktivity zaměřené na souvislosti mezi čtenářskou gramotností a schopností orientovat se v celospolečenských tématech. Projekt chce upozornit na nutnost umět text analyzovat, přemýšlet nad argumenty autora a umět odhalit populistické pasáže a na výhody "chytrého čtení".*“ [Čtením k demokratickému myšlení, ©2007-2019]

3.2.3 Německo – Reading Clubs

Partnerem německého projektu Reading Clubs⁴ je společnost Stiftung Lesen⁵. Cílem projektu je zvýšení motivace ke čtení a mediální gramotnosti dětí a dospívajících. V současné době je po celém Německu 400 čtenářských klubů, které sídlí ve školách, knihovnách, mládežnických centrech a dalších vzdělávacích institucích. V současnosti je 275 čtenářských klubů financováno Spolkovým ministerstvem školství a výzkumu⁶ v rámci programu Kultur macht stark⁷. [Reading Clubs (Germany), ©2019]

Čtenářské kluby jsou určeny dětem od 6 do 12 let a zaměřují se především na děti, které nemají dostatek čtenářských dovedností, nebo mají horší výsledky ve škole. Pravidelně je každý týden navštěvuje 10 000 dětí, kterým se věnuje 1 000 dobrovolníků. [Reading Clubs (Germany), ©2019]

Prostory čtenářských klubů jsou vybaveny základním nábytkem a jsou zásobeny nejnovějšími a nejoblíbenějšími dětskými knihami, časopisy, audioknihami a digitálními médii. Pro dobrovolníky je dvakrát ročně pořádáno školení a také jsou pro ně připraveny webové semináře a pedagogické publikace. [Reading Clubs (Germany), ©2019]

---

⁴ Čtenářské kluby (<https://www leseclubs.de>)

⁵ <https://www.stiftunglesen.de/>

⁶ Bundesministerium für Bildung und Forschung (<https://www.bmbf.de/>)

⁷ <https://www.buendnisse-fuer-bildung.de/index.html>

3.2.4 Rakousko - 15 Steps Towards Reading

Rakouský projekt 15 Steps Towards Reading⁸, který se konal v průběhu školního roku 2015/2016 umožnil dětem z mateřských škol navštívit spřátelené základní školy, kde mohly spolu s žáky těchto škol vyzkoušet své čtenářské dovednosti prostřednictvím hravých příběhů. [15 Steps Towards Reading (Austria), ©2019]

3.3 Every Child Ready to Read

Programy včasné gramotnosti v knihovnách se tradičně zaměřují na děti. Proto Asociace veřejných knihoven⁹ a Asociace pro knihovnické služby pro děti¹⁰, jež založily program Every Child Ready to Read¹¹, došly k závěru, že by veřejné knihovny mohly mít ještě větší dopad na časnou gramotnost, kdyby se začaly zaměřovat na vzdělání rodičů a pečovatелů v této problematice. Efekt úsilí knihoven může být mnohonásobně vyšší, pokud se rodiče naučí více o důležitosti pregramotnosti, a o tom, jak ji doma rozvíjet. [About, ©2019.]

V rámci programu je vydávána sada nástrojů, kterou si mohou knihovny zakoupit a používat ke vzdělávání rodičů a pečovatелů. ECRR First Edition Toolkit¹² byla vydána v roce 2004. ECRR Second Edition Toolkit¹³ vydaný v roce 2011 jako nový učební plán a materiály, které pomáhají rodičům a pečovatелům s rozvojem pregramotnosti u dětí od narození do 5 let. [About, ©2019.]

ECRR Second Edition Toolkit obsahuje:

- manuál
- CD s PowerPoint prezentacemi pro osm workshopů
  - workshop pro zaměstnance
  - workshop pro rodiče
  - workshop pro rodiče a děti
- 100 ks záložek
- jeden plakát

---

⁸ 15 kroků ke čtení

⁹ The Public Library Association (PLA) (<http://www.ala.org/pla/>)

¹⁰ Association for Library Service to Children (ALSC) (<http://www.ala.org/alsc/>)

¹¹ Každé dítě je připraveno číst (<http://everychildreadytoread.org>)

¹² První edice sady nástrojů Every Child Ready to Read

¹³ Druhá edice sady nástrojů Every Child Ready to Read

- 100 ks brožur

Záložky, plakáty a brožury je možné koupit i zvlášť. [Every Child Ready to Read, Second Edition Kit, 2011]

3.4 Ready for Reading – Toronto public library

Tento program je založen na programu Americké knihovnické asociace¹⁴ Every Child Ready to Read, který je popsán výše. Program Ready for Reading¹⁵ vychází z výzkumu v oblastech statistika gramotnosti, studie školní připravenosti, vývoj mozku v raném dětství a gramotnost v raném dětství. [Welcome to Ready for Reading, 2019]

Program je postaven na zásadách, že rodiče své děti znají nejlépe a jsou v nejlepší pozici připravit je na čtení. Rodiče jsou pro děti velkým vzorem a pokud je uvidí číst, budou je následovat. Rodiče a jejich děti se mohou aktivitám podporujícím pregramotnost věnovat vždy několik minut v průběhu celého dne. [Welcome to Ready for Reading, 2019]

Každý den by rodiče se svými dětmi měli projít pět aktivit kterými jsou: mluvení, čtení, zpívání, hraní a psaní. Tyto aktivity pomáhají dětem rozvíjet předčtenářské dovednosti jako: oblíbit si knihy, znalost slova, vidět slova, slyšet slova, vyprávění příběhů a znalost písmen. [Welcome to Ready for Reading, 2019]

3.5 Rosteme s knihou

Projekt na podporu čtení knih Rosteme s knihou¹⁶ v České republice založilo Občanské sdružení Svaz českých knihkupců a nakladatelů (SČKN)¹⁷ a jeho společnost Svět knihy na veletrhu Svět knihy Brno 2005.

Projekt je zaměřen na zvyšování čtenářské gramotnosti a klade si za cíl rozvíjet a prohlubovat literární vzdělání a čtenářskou vyspělost dětí v předškolním i školním věku. Zlepšovat a obohacovat jejich komunikační schopnosti a kulturní znalosti obecně. Toho se snaží dosáhnout prostřednictvím řady aktivit z oblasti literárních a čtenářských soutěží, anket, knižních výstav, besed s autory, literárně-výtvarných dílen a workshopů. [Aktivity kampaně, ©2007-2019]

---

¹⁴ American Library Association (ALA) (<http://www.ala.org/>)

¹⁵ Připravení na čtení (<https://kids.tpl.ca/ready-for-reading>)

¹⁶ <http://www.rostemesknihou.cz>

¹⁷ <https://www.sckn.cz/>

4 Výzkumy čtenářské gramotnosti

4.1. PISA (Programme for International Student Assessment)

Mezinárodní šetření pro hodnocení studentů PISA¹⁸ je program Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj¹⁹. Každé tři roky jsou 15letí studenti z celého světa podrobena šetření zaměřenému na zjišťování úrovně gramotnosti. Testy jsou navrženy tak, aby posoudily, jak dobře studenti zvládají klíčové předměty, a jak jsou připraveni na zvládání reálných životních situací. V České republice je realizátorem šetření Česká školní inspekce²⁰. [What is PISA?, ©2018]

4.2 PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study)

Mezinárodní šetření PIRLS²¹ probíhá každých pět let a zaměřuje se na testování gramotnosti žáků 4. ročníku základních škol. Dále mapuje význam rodinného, školního a širšího prostředí žáků a jeho vliv na rozvoj čtenářské gramotnosti. Na mezinárodní úrovni šetření koordinuje Mezinárodní asociace pro hodnocení výsledků vzdělávání²². V České republice je realizátorem šetření Česká školní inspekce. [PIRLS, ©2017]

4.3 České děti a mládež jako čtenáři v roce 2017

Celostátní reprezentativní průzkum proběhl na popud Národní knihovny ČR v roce 2017 a zaměřoval se na četbu knih, čtenářské chování, obvyklé způsoby trávení volného času, vliv rodinného a školního prostředí na vztah dětí ke knihám a čtení obecně. Průzkum se zaměřoval na tři skupiny dětí ve věku 6 až 8 let (nejmladší školní věk), 9 až 14 let (starší děti) a nově byla do výzkumu zařazena také mládež ve věku 15 až 19 let.

---

¹⁸ Program pro mezinárodní hodnocení studentů (<http://www.oecd.org/pisa/>)

¹⁹ OECD - Organisation for Economic Co-operation and Development (<https://www.oecd.org/>)

²⁰ <https://www.csicr.cz/>

²¹ Studie pokroku mezinárodní čtenářské gramotnosti (<https://nces.ed.gov/surveys/pirls/index.asp>)

²² IEA - The International Association for the Evaluation of Educational Achievement (<https://www.iea.nl/>)

5 Bookstart

Bookstart je mezinárodní projekt na podporu čtenářství u dětí, jehož autorem je nezisková organizace Book Trust. Book Trust projekt zahájila v roce 1992 v Birminghamu ve Velké Británii, za podpory Birminghamské univerzity, místní knihovny a zdravotnických služeb a do pilotního ročníku bylo zapojeno 300 dětí a jejich rodin. V dnešní době se ho účastní 30 organizací z 27 jazykových oblastí ve 20 zemích světa.

Jednotlivé projekty jsou realizovány na národní, regionální nebo lokální úrovni. Hlavními organizátory jsou zpravidla veřejné knihovny a jejich profesní svazy. Aktivně se zapojuje také řada dalších jednotlivců a organizací, z nichž jsou nejdůležitějšími účastníky rodiče dětí. Dále jsou to pediatři, porodnice a zdravotnická zařízení, mateřské školy, centra pro rodiny s dětmi, hračkářství atd. [Houšková, 2018]

Rodiny s novorozenečným dítětem se do projektu zapojí v okamžiku, kdy je jim předána dárková knižní sada. Způsob předání i obsah dárkových sad se může lišit a podrobněji je popsán u jednotlivých projektů dále v textu. Na předání dárkové knižní sady navazují další aktivity, které podporují čtenářství v raném dětství, jako jsou například besedy pro děti, setkávání rodičů se specialisty a dalšími rodiči, a další konzultační a poradenské služby.

5.1 Bookstart v zahraničí

5.1.1 Austrálie

Program Bookstart byl v Austrálii zahájen v roce 2000, ve městě Moreland na severu Melbourne, pod názvem Moreland Bookstart Kit program. Již v prvním roce zaznamenal velký úspěch distribucí více než 6 000 sad.

Sadu obdrží každé dítě narozené ve městě Moreland a na jejich distribuci se podílejí mateřské a dětské zdravotní sestry²³. Po rozdáání balíčků následují rozhovory knihovníků s novými mateřskými skupinami o důležitosti četby dětem v mateřském a dětském zdravotním středisku²⁴.

Každý set je zabalen v plátěné tašce knihovny a obsahuje leporelo, brožury s informacemi o rozvoji čtenářských dovedností od raného věku dítěte, doporučené knihy pro děti a další informace o rodičovství.

---

²³ Maternal and Child Health Nurses

²⁴ Maternal and Child Health Centres

Pro děti do 18 měsíců knihovny každý týden pořádají třicetiminutové sezení pro rodiče s dětmi skládající se z vyprávění příběhů, rýmů, a zpívání písní. Tato setkání mají neocenitelnou společenskou roli jak pro děti, tak pro jejich rodiče. [Panozzo, 2004]

5.1.2 Dánsko

Dánský program Bookstart začal v roce 2009 a podle jeho filosofie nejste nikdy příliš mladý, abyste si mohli vychutnat dobrou knihu. Projekt zaštiťuje dánská vláda²⁵ v rámci programu Rovné příležitosti²⁶. Program se zaměřuje na podporu jazykových dovedností malých dětí, pomáhá rozvíjet slovní zásobu, mluvený jazyk a schopnost porozumět fonetickým a významovým rozdílům. [Vestergaard, 2011]

Při předání prvního a druhého balíčku ve věku 6 a 12 měsíců, knihovníci navštěvují rodiny doma. Třetí balíček si může rodina vyzvednout v místní knihovně, přičemž jeho převzetí je obvykle spojeno s vyprávěním nebo s malým koncertem. Poslední balíček je dítěti předán u příležitosti nástupu do mateřské školy ve věku tří let. [Vestergaard, 2011]

Děti, které se účastní celého programu, dostanou 16 různých knih, včetně CD s hudbou a čtením. Vhodné materiály vybrala skupina odborníků na batolata, dětskou literaturu a zprostředkování²⁷. [Enemark, 2009] Rodičům jsou k dispozici doplňkové seznamy s návrhy dětských knih, které jsou vhodné pro různé věkové skupiny a různé další materiály instruující rodiče při dialogickém čtení s dětmi a poskytují jim nápady, jak s dětmi pracovat v každodenním životě. [Vestergaard, 2011]

5.1.3 Japonsko

Pilotní ročník programu Bookstart byl zahájen v roce 2000 v Suginami-ku v Tokiu a nesl název “Year of Book Reading for Children” [Hashimoto, 2012]. Program spravuje nezávislá nezisková organizace Bookstart Japan, která založila Bookstart Asian Networking Project, jehož prostřednictvím předává své zkušenosti a přispívá k rozvoji projektu po celém světě. K 30. listopadu 2018 je v Japonsku 1 741 místních orgánů, jako jsou města a obce, ve kterých program Bookstart provozují a financují ho ze svého rozpočtu. [Bookstart in Japan, ©2000-2018]

---

²⁵ <https://www.regjeringen.no/no/id4/>

²⁶ Like muligheter for alle barn – Rovne příležitosti pro všechny děti (<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/rapportfunk.pdf>)

²⁷ Panel of experts on toddlers, children’s literature and mediation.

Rodina obdrží plátěnou tašku s logem vydry. Obsahuje dvě dětské knihy, příručku pro rodiče, průkazku do knihovny, seznam knih knihovny, informace o výchově dětí a bryndáček. Balíček předávají knihovníci, nebo dobrovolníci na dětském vyšetření u lékaře ve 3-4, 6-7 nebo 9-10 měsících a jednají vždy jen s jednou rodinou. [Bookstart in Japan, ©2000-2018]

Rodiče s dětmi mohou navštěvovat Středisko podpory rodičovství²⁸, kde si děti mohou hrát s kvalitními hračkami a knihami. Rodiče se mohou setkávat a případně získat rady od odborníků, kteří jsou zde k dispozici. [Bookstart in Japan, ©2000-2018]

Na webových stránkách projektu²⁹ jsou k dispozici veškeré informace o projektu a jeho historii, je zde také seznam všech měst a obcí zapojených do projektu. Dále je zde archiv Bookstart Newsletteru, který vychází několikrát ročně a obsahuje aktuální informace o projektu, různé případové studie a články na téma dětského čtenářství. Projekt má také svůj profil na Facebooku³⁰.

Obrázek 1: Bookstart v Japonsku

5.1.4 Kolumbie

Kolumbijská nadace pro podporu čtení³¹ se inspirovala zkušenostmi s projektem Bookstart ve Spojeném království a prací francouzské nadace ACCES (Actinos Culturelles contre les

---

²⁸ Parenting support centre

²⁹ <http://www.bookstart.or.jp>

³⁰ <https://www.facebook.com/BookstartJapan/>

³¹ Fundación para el Fomento de la Lectura

Exclusions et les Segregations)³² a v roce 2004 zahájila program Leer en familia³³. [Becerra Bañol et al., 2015]

Rodina v balíčku obdrží průvodní dopis, knihu, kartu, pozvánku do místní knihovny, seznam knih, plakát, záložky do knih, informace z knihkupectví a dalších subjektů souvisejících s knihami. [Yucuma, 2006]

Projekt Leer en familia nemá webové stránky, ale má profil na Facebook.com³⁴ kde propagují svou činnost pomocí fotografií a videí z konaných akcí, přidávají také tipy na dětské knihy a na články zabývající se čtenářstvím.

Obrázek 2: Bookstart v Kolumbii

5.1.5 Německo

Německý program na podporu jazyka a čtení nese název Lesestart – Drei Meilensteine für das Lesen³⁵. Program je od roku 2010 financován Spolkovým ministerstvem školství a výzkumu³⁶ a provozován společností Stiftung Lesen³⁷. [Welcome to “Lesestart – Three Reading Milestones!”, ©1998-2013]

---

³² <https://www.acces-lirabebe.fr/>

³³ Číst v rodině

³⁴ <https://www.facebook.com/leerenfamilia/>

³⁵ Začátek čtení – tři milníky pro čtení.

³⁶ Bundesministerium für Bildung und Forschung (<https://www.bmbf.de/>)

³⁷ <https://www.stiftunglesen.de/>

Do program Lesestar jsou, jako jeho ambasadoři, zapojeny osobnosti z různých oblastí veřejného života, které odhalují, proč je předčítání a vyprávění příběhů jedním z nejkrásnějších rodinných momentů. [Welcome to “Lesestart – Three Reading Milestones!”, ©1998-2013]

První balíček obdrží jednorocní děti při návštěvě pediatra³⁸. Druhý balíček dostanou v jedné z partnerských knihoven ve třech letech a poslední balíček je určen pro prvňáčky. První dvě sady obsahují dětskou knihu a průvodce s tipy a informacemi jak předčítání a vyprávění příběhů začlenit do každodenního života. Prvňáčci dostanou pět různých knižních titulů, které zohledňují čtenářské schopnosti dětí při vstupu do školy. [Welcome to “Lesestart – Three Reading Milestones!”, ©1998-2013]

Program Lesestart také nabízí několik bezplatných příběhových aplikací sloužících ke čtení pro rodiče s dětmi od jednoho roku do šesti let. [Welcome to “Lesestart – Three Reading Milestones!”, ©1998-2013]

Německý program Lesestar má také své webové stránky³⁹ s informacemi o programu. V sekci pro rodiče se nachází tipy na dětské knihy, kde je možné vyhledávat podle věku dítěte, cílové skupiny, nebo tématu. Dále jsou zde informace o předčítání, vzdělávací webináře a krátká videa. V sekci pro základní školy jsou k dispozici materiály pro učitele a materiály pro distribuci rodičům ve dvanácti jazycích⁴⁰ a případy dobré praxe. V záložce pro knihovny a pro lékaře jsou ke stažení doprovodné materiály. V této záložce jsou také k dispozici příklady dobré praxe, které sdílejí knihovny zapojené do projektu a ostatní se jimi mohou inspirovat. Program Lesestar též nabízí bezplatnou mobilní aplikaci pro děti ve věku od 1 roku do 6 let, která obsahuje pět interaktivních příběhů. [Lesestart: Drei Meilensteine für das Lesen, ©1998-2013] Na Facebookovém profilu⁴¹ projektu je možné najít nejen základní informace, aktuality, ale také odkazy na zajímavé články, týkající se čtení.

---

³⁸ Od roku 2011 se projektu účastní více než 5 000 pediatrů

³⁹ <https://www.lesestart.de>

⁴⁰ Albánština, arabština, angličtina, francouzština, řečtina, italština, chorvatština, polština, portugalština, rumunština, ruština, srbština, španělština, turečtina, ukrajinština a vietnamština.

⁴¹ <https://www.facebook.com/Lesestart/>

Obrázek 3: Bookstart v Německu

5.1.6 Nizozemí

Nizozemská společnost BoekStart zajišťuje program BoekStart, který byl zahájen v roce 2009 v šesti knihovnách. Od roku 2015 je do projektu zapojeno více než 99% nizozemských knihoven. Společnost BoekStart spolupracuje s knihovnami, zdravotnickými centry, centry denní péče a vydavateli. [BoekStart (Netherlands), ©2018]

V prvním roce života dostanou děti oranžový kufřík s logem BoekStartu se dvěma dětskými knihami, záložkou, tipy pro čtení a zároveň se stanou registrovanými členy knihovny. V současné době tento kufřík každý rok obdrží přibližně 60 000 dětí, což je asi 35% z celkového počtu narozených dětí. [BoekStart (Netherlands), ©2018]

Spolupráce s denními centry začala v roce 2011 s cílem přivést rodiče s dětmi ve věku 0 až 4 let do intenzivního kontaktu s knihami a jejich pravidelným čtením. [BoekStart (Netherlands), ©2018]

Na webové stránce⁴² projektu jsou k dispozici veškeré informace o projektu, tipy na vhodné knihy pro děti od 2 měsíců do 4 let a odkazy na relevantní webové stránky týkající se propagace čtení, knižních tipů a vzdělávání. Také je možné stáhnout mobilní aplikaci BoekStart, plnou videí a informací o hlasitém čtení, nejnovějších knih a knižních tipů. U každé knihy je anotace, informace, pro jak staré dítě je kniha vhodná a možnost přidat knihu se svého seznamu četby. Prostřednictvím aplikace je také možné pořizovat fotografie a ty poté sdílet s rodinou nebo na

---

⁴² www.boekstart.nl

sociálních sítích. Projekt má také svůj Facebookový profil⁴³, na kterém jsou k dispozici informace o projektu, aktuality a informace o akcích pořádaných v rámci projektu.

Obrázek 4: Bookstart v Nizozemi

5.1.7 Polsko

Polský institut knihy⁴⁴ a Ministerstvo kultury a národního dědictví⁴⁵ zaštiťují kampaň „Mała książka – wielki człowiek“⁴⁶ a zároveň financují balíčky pro děti. Jedná se o celostátní kampaň, na jejímž základě je všem rodičům v porodnicích předán „čtecí balíček“. Od začátku kampaně v roce 2017 do poloviny roku 2019 bude distribuováno 360 000 balíčků pro novorozené děti. Do projektu se zapojilo téměř 3 000 knihoven. [Idea, ©2017]

Od roku 2017 obdrží každé v Polsku narozené dítě papírový box s různými vzorky plenek, vlhčených ubrousků, prášku na praní a různými letáky s informacemi péče o dítě. Institut knihy přidal do boxu čtenářský balíček, který obsahuje dětskou knížku s názvem „Pierwsze wiersze dla“⁴⁷ a informační knihu pro rodiče s názvem „Książka połączeni: czyli o roli czytania w życiu dziecka“⁴⁸, ve které naleznou nejen to proč je předčítání důležité, ale také tipy na vhodné knihy pro děti. [Idea, ©2017]

---

⁴³ <https://www.facebook.com/BoekStartNederland/>

⁴⁴ <https://instytutksiazki.pl/>

⁴⁵ <http://www.mkidn.gov.pl/>

⁴⁶ „Malá kniha – velký člověk“ (<http://wielki-czlowiek.pl/>)

⁴⁷ První básně

⁴⁸ „Připojená kniha: O roli čtení v životě dítěte“

Další fází kampaně „Mała książka – wielki człowiek“ je pilotní projekt, který začal v září 2018 a zaměřuje se na tříleté děti. Cílem kampaně je povzbudit rodiče, aby navštěvovali knihovny a pravidelně svým dětem četli. Každé dítě, které navštíví knihovnu zapojenou do projektu obdrží knížku „Pierwsze wiersze dla“ a čtenářskou kartu, do které za každou návštěvu knihovny, při které si půjčí alespoň jednu knihu, dostane nálepku a po získání deseti nálepek dostane diplom. V rámci pilotního ročníku plánuje Institut knihy rozdělit okolo 100 000 balíčků. [Idea, ©2017]

Na webové stránce⁴⁹ jsou k dispozici veškeré informace o kampani, rozdělené do sekce pro novorozence a pro předškolní děti. Dále je zde možné najít informace o důležitosti předčítání a tipy na vhodné knihy pro děti rozdělené do kategorií podle věku. Informace o projektu a aktuality lze najít také na Facebooku⁵⁰ a Instagramu⁵¹.

Obrázek 5: Bookstart v Polsku

5.1.8 Skotsko

Společnost Scottish Book Trust⁵² provozuje program Bookbug, jež je od prvního ročníku v roce 2012 financován skotskou vládou a vládní agenturou Creative Scotland⁵³. [Bookbug (Scotland), ©2018]

---

⁴⁹ <http://wielki-czlowiek.pl/>

⁵⁰ <https://www.facebook.com/malaksiazkawiellkiczlowiek/>

⁵¹ <https://www.instagram.com/malaksiazkawiellkiczlowiek/>

⁵² <http://www.scottishbooktrust.com/>

⁵³ <https://www.creativescotland.com/>

Každé dítě obdrží celkem čtyři balíčky zabalené v plátěném sáčku:

- První balíček Baby Bag, který dostane v jednom roce, obsahuje tři knihy, CD „Hello Baby“, „Out and About“ buggy book⁵⁴, kalendář „My First Year with Bookbug“, pohlednici a registrační formulář.
- Druhý balíček Toddler Bag je určen pro děti od jednoho roku do dvou let. Obsahem balíčku jsou tři obrázkové knihy, poznámkový blok, pastelky, kniha písní a rýmů, Height Chart⁵⁵, CD s písničkami a říkadly, pohlednici a registrační formulář.
- Třetí balíček Explorer Bag, který obdrží děti ve třech letech, obsahuje tři obrázkové knihy, Activity Book, CD s písničkami a říkadly, pohlednice, brožuru pro rodiče a registrační formulář. [Bookbug Bags, ©2018]
- Čtvrtý balíček P1 Family Bag dostanou děti v pěti letech. V balíčku obdrží tři obrázkové knihy, Activity Book s pastelkami, malou tabuli, sadu magnetických čísel a fix. [Bookbug Sessions, ©2018]

V knihovnách a komunitních centrech po celém Skotsku se konají Bookbug Session⁵⁶. Bookbug Sessions jsou bezplatné, zábavné akce pro nemluvnata, batolata, předškoláky a jejich rodiny. Jedná se o skvělou příležitost strávit s dětmi kvalitní čas. Každé setkání trvá asi 30 minut a v jeho průběhu se zpívají písně, vypráví příběhy a rýmy. [Bookbug Sessions, ©2018]

Obrázek 6: Obsah dárkové tašky ve Skotsku

⁵⁴ Kniha, kterou je možné připnout na kočárek.

⁵⁵ Tabulka nebo metr na zaznamenávání výšky dětí

⁵⁶ <http://www.scottishbooktrust.com/bookbug/bookbug-sessions>

Na webové stránce Scottish Book Trust⁵⁷ jsou veškeré informace o skotském projektu Bookbug, o Bookbug taškách a jejich obsahu, o akcích Bookbug Sessions, je možné zde přehrát CD s písničkami a říkadly, najít zde tipy na knihy a další informace pro rodiče. Na Facebookovém profilu⁵⁸ projektu, jsou kromě informací o projektu, také fotky z proběhlých akcí a informace o akcích, které se v rámci projektu budou konat.

5.1.9 Švýcarsko

Švýcarský projekt Buchstart, jež chápe rozvoj jazyka batolat jako součást jejich zdravého vývoje, existuje od roku 2008. Na projektu spolupracují Bibliomedia Schweiz⁵⁹ a švýcarský institut pro děti a mládež⁶⁰, za podpory svých partnerů, jimiž jsou knihovny, pediatři, poradenská centra pro rodiče a dalších sponzorů. [Projekt dossier Buchstart Schweiz 2018, 2017.]

Balíček pro děti obsahuje dvě vysoce kvalitní knihy vyrobené z kartonu vybrané odborníky z rané intervence. Balíčky předávají pediatři a poradci v rodičovství a ukazují rodičům, jak mohou s knihami pracovat společně s dětmi a vysvětlují jim, proč je důležité dětem předčítat a vyprávět jim různé příběhy. [Buchstart, 2018]

Knihovny v rámci projektu pořádají akce pro děti i rodiče. Pro děti od 9 měsíců do 2 let je určeno setkání s knihami s názvem "Reim und Spiel"⁶¹. Další akce s názvem "Geschichtenzeit"⁶² je určena dětem od 2 do 3 let a v jejím průběhu se děti mohou těšit na vyprávění příběhů a prohlížení dětských knih. Akce určená rodičům má za úkol předat jim informace o vývoji jazyka a řeči u dětí. [Buchstart, 2018]

---

⁵⁷ <http://scottishbooktrust.com/bookbug>

⁵⁸ <https://www.facebook.com/BookbugSBT/>

⁵⁹ <http://www.svbbpt.ch/de/>

⁶⁰ Schweizerische Institut für Kinder- und Jugendmedien (<https://www.sikjm.ch/>)

⁶¹ Rým a hra

⁶² Čas příběhů

Švýcarský projekt má také své webové stránky⁶³, na kterých jsou dostupné informace o projektu, tipy na knihy, informace pro rodiče a doporučení pro knihovny. [Buchstart, 2018]

Obrázek 7: Bookstart ve Švýcarsku

5.1.10 Taiwan

Projekt na podporu čtení a zlepšení veřejných knihoven koordinuje Národní knihovna⁶⁴, za podpory Ministerstva školství vlády Tchaj-wanu⁶⁵. Projekt se skládá z několika programů včetně projektu Bookstart a One City One Book⁶⁶. Důležitým úkolem projektu je také posílení spolupráce mezi veřejnými a školními knihovnami. [Bookstart Japan, 2018]

Rodiče s dětmi od tří let dostanou bezplatný balíček, který obsahuje dvě dětské knihy, průvodce čtením pro rodiče a seznam doporučených knih. [Bookstart Japan, 2018]

Do roku 2012 se programu účastnilo přibližně 500 veřejných knihoven, a bylo rozdáno více než 110 000 knižních balíčků. [Bookstart Japan, 2018]

---

⁶³ <http://buchstart.ch>

⁶⁴ <https://enwww.ncl.edu.tw/>

⁶⁵ <https://english.moe.gov.tw>

⁶⁶ Program v roce 1998 založila Nancy Pearl, výkonná ředitelka Washington Center for the Book in the Seattle Public Library. [Cole, 2006]

5.1.11 Velká Británie

5.1.11.1 Anglie

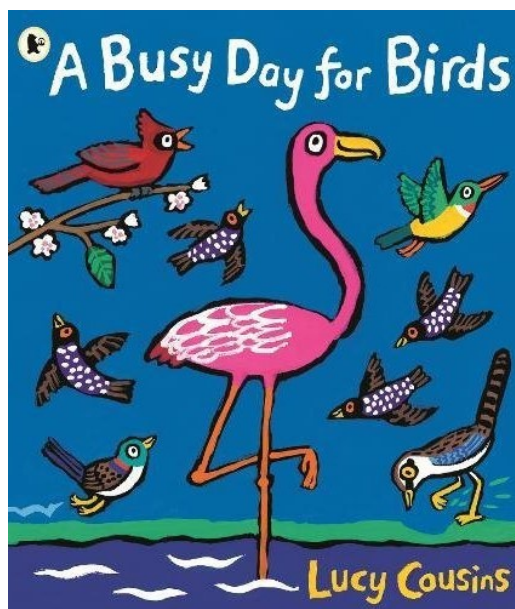
S projektem Bookstart začala nezávislá charitativní organizace BookTrust již v roce 1992 v Birminghamu, ve spolupráci s Birmingham Library Services, South Birmingham Health Authority a Birmingham University School of Education⁶⁷ [Maas et al., 2013].

Balíčky pro děti jsou rozděleny do tří kategorií, první balíček dostanou děti v jednom roce, druhý balíček Bookstart+ obdrží batolata ve dvou letech a třetí balíček Treasure Chest je určen předškolním dětem.

Balíčky předávají tzv. health visitors pracující pro BookTrust, kteří také rodinu seznámí s jejich obsahem a podporují rodiče, aby svým dětem četli a vyprávěli jim různé příběhy.

Každý balíček obsahuje dvě knihy, omalovánky, balíček pastelek, sadu samolepek, které mohou děti použít jako ex-libris k označení svých knih, Bookstart Toddler Book Guide se seznamem doporučených knih a příručku pro rodiče s názvem More Things do with Books, zaměřenou na rané jazykové a poslechové schopnosti dětí. [O'Hare a Connolly, 2010]

Organizace Booktrust každoročně pořádá National Bookstart Week k oslavě sdílení knih, příběhů a rýmů s dětmi. Téma pro rok 2018 bylo Bookstart Bird Boogie a vybraná kniha byla A Busy Day for Birds od autorky Lucy Cousins. [BookTrust, ©2018]

Obrázek 8: Kniha A Busy Day for Birds

---

⁶⁷ <https://www.birmingham.ac.uk/schools/education>

Na webové stránce organizace Booktrust⁶⁸ jsou informace o projektu Bookstart rozděleny do dvou sekcí. V první sekci pro rodiče se nachází informace o tom, jak je možné získat balíčky pro děti, jsou zde též různé interaktivní příběhové knihy, tematický seznam knih a tipy na aktivity, kterým se mohou rodiče s dětmi věnovat doma. V sekci pro profesionály se nalézají pokyny pro knihovníky, zdravotní návštěvníky, praktické lékaře s tipy a nápady pro předávání informací rodinám s dětmi.

5.1.11.2 Severní Irsko

V březnu roku 2015 byly sníženy finanční prostředky poskytované vládou Severního Irska⁶⁹ a od té doby nezisková společnost BookTrust vyvíjí nový model financování. BookTrust dále spolupracuje s Arts Council NI⁷⁰, která přivádí mladé autory na návštěvy v jeslích, školách a uměleckých centrech v Severním Irsku. [BookTrust, ©2018]

V roce 2018 započala spolupráce se SONI⁷¹, díky níž více než 1 000 dětí dostane speciálně navržené balíčky Bookstart obsahující knihy pro děti a příručky pro rodiče o důležitosti čtení s dětmi. [BookTrust, ©2018]

Obrázek 9: Bookstart v Severním Irsku

---

⁶⁸ <https://www.booktrust.org.uk>

⁶⁹ Northern Ireland Executive (<https://www.northernireland.gov.uk/>)

⁷⁰ Arts Council Northern Ireland (<https://www.artscouncil-ni.org/>)

⁷¹ System Operator for Northern Ireland (<http://www.soni.ltd.uk/>)

5.1.11.3 Wales

Bookstart financuje velšská vláda⁷² a díky tomu je dětem každoročně rozdáno přes 175 000 pečlivě vybraných knih a více než 230 000 zdrojů podporujících čtenářskou a matematickou gramotnost. [BookTrust, ©2018]

Balíček Bookstart Baby v tašce s logem Bookstartu obsahující anglickou a velšskou jazykovou knihou pro nejmenší děti a informační brožurou pro rodiče, děti obdrží na šestiměsíční kontrole u pediatra.

Druhý balíček Bookstart Early Years je předáván na kontrole u pediatra v 27 měsících. Též obsahuje anglickou a velšskou obrázkovou knihu a brožuru plnou nápadů ke sdílení knih, příběhů a rýmů.

Na webové stránce⁷³ mohou rodiče s dětmi poslouchat krátké příběhy a písničky v angličtině i velštině, také jsou zde k dispozici ke stažení ilustrované listy s rýmy a písničkami. [BookTrust, ©2018]

Obrázek 10: Obsah dárkového setu ve Walesu

5.2 Shrnutí

Vzhledem k různé době trvání jednotlivých projektů a různým způsobům jejich financování je velmi těžké porovnávat je mezi sebou. Z výše popsaných zemí, kromě Velké Británie, kde projekt Bookstart vznikl, jsou nejdéle zapojeny Austrálie a Japonsko, které se připojily v roce

⁷² Welsh Government (<https://gov.wales/>)

⁷³ <https://www.booktrust.org.uk>

2000. Následuje Kolumbie (2004), Švýcarsko (2008), Dánsko a Nizozemí (2009), Německo (2010), Skotsko (2012) a Polsko (2017).

Jakým způsobem jsou projekty financované se mi podařilo zjistit jen u poloviny zemí. Projekty Bookstart v Dánsku a Skotsku jsou financovány vládou, v Japonsku projekt financují jednotlivá zapojená města. V Německu projekt financuje Spolkové ministerstvo školství a výzkumu a v Polsku je to Ministerstvo kultury a národního dědictví. Z faktu, že je projekt financován z městského či státního rozpočtu, lze vyvodit, že si vlády těchto zemí uvědomují důležitost projektu a podpory čtenářské gramotnosti od nejtělejšího věku.

5.3 Bookstart v České republice

Česká podoba projektu Bookstart nese název S knížkou do života. Hlavním organizátorem projektu je Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky (SKIP)⁷⁴, jehož vedení ustavilo koordinační skupinu, která má na starosti centrální rozpočet, jeho alternativní zdroje a celonárodní propagaci projektu. Koordinační skupina také vyhledává, podporuje a koordinuje regionální aktivity a sdílí informace s ostatními účastníky projektu. Dalším úkolem koordinační skupiny je obsahová, formální a logistická příprava sad, které jsou rozesílány do zapojených knihoven, jež předávají rodinám s novorozenci. Koordinační skupina rovněž přijímá a vyřizuje přihlášky knihoven, které se chtějí do projektu zapojit, a dále pak bude shromažďovat a vyhodnocovat zprávy knihoven o realizaci projektu. [Houšková, 2017]

V roce 2018 se projektu zapojilo 128 knihoven ze všech krajů České republiky. Kompletní seznam zapojených knihoven je k dispozici v příloze č. 3. [Houšková & Laufková, 2018]

5.3.1 Cíle projektu

Hlavním cílem projektu je podpořit rozvoj verbálních schopností dětí a jejich imaginaci a zlepšit jejich vztah ke knize a četní. Dalším cílem je předat rodičům informace o významu čtenářských dovedností pro intelektuální i citový rozvoj dítěte a zároveň rodičům poradit, jak tyto znalosti využít a trávit s dětmi více času čtením a prohlížením knih, vyprávěním příběhů a říkanek. Dále je třeba seznámit rodiče s nabídkou kvalitní literatury pro děti, inovovat a rozšířit služby knihovny, aby byly vhodné i pro nejmenší děti a pro rodiny, budovat novou čtenářskou komunitu a podílet se tak na rozvoji intelektuálního potenciálu společnosti. [Houšková, 2018]

---

⁷⁴ <https://www.skipcr.cz/>

5.3.2 Podmínky a doporučení k účasti v projektu

- Je třeba přihlásit se do projektu a závazně objednat dárkové sety.
- Knihovna musí být institucionálním členem SKIP.
- Je zapotřebí jednat a spolupracovat s obcí.
- Předat dárkové sety rodičům novorozenců při vítání občánků nebo na speciálních vítáních občánků v knihovnách v průběhu roku.
- Systematicky budovat relevantní fond literatury pro rodiče a děti ve věku do 3 let a do 6 let.
- Knihovna je povinna v průběhu roku uspořádat minimálně čtyři relevantní akce pro rodiče s dětmi.
- Je vhodné přizpůsobit prostředí knihovny pobytu malých dětí (např. poskytnout přebalovací pult, zázemí pro maminky atd.).
- Zvyšovat kvalifikaci zaměstnanců knihovny v této oblasti.
- Snažit se budovat kolektiv rodičů a dětí z projektu.
- Pravidelně dokumentovat aktivity v rámci projektu a nejméně jednou ročně o nich referovat.
- Propagovat projekt a aktivity obce a zajistit udržitelnost projektu minimálně po dobu 6 let. [Pravidla projektu a podmínky účasti ©2018]

5.3.3 Obsah dárkových sad a způsoby jejich předání

Dárková sada obsahuje knihu lidových říkadel a písniček s názvem „Předčítánky“ a audioknihu „Špalíček říkadel a pohádek“ pro děti. Pro rodiče je určen stručný návod jak a co dítěti číst s názvem „S knížkou do života“ a dále seznam doporučené aktuální literatury pro děti do 3 let. Tyto sady centrálně zajišťuje SKIP s podporou klíčových partnerů⁷⁵. Knihovna je povinna do dárkové sady přidat členskou legitimaci do knihovny, dále může také přidat propagační materiály knihovny a další vhodné věci dle svého uvážení. [Houšková, 2018]

Možností, jak dárkové sady předat je více. SKIP doporučuje jejich předání při vítání občánků, pořádaném obecním úřadem, ať už v rámci slavnostního programu, nebo mimo hlavní program, vše závisí na domluvě s obcí. V případě, že není možné sady předávat při vítání občánků, je možné uspořádat speciální vítání občánků přímo v knihovně. Zde však může být problém s individuálním oslovením rodičů, matrika či obecní úřad nemusí poskytnou osobní údaje o

---

⁷⁵ Ministerstvo kultury ČR, Nadace ČEZ, Nadace Čtení pomáhá, pojišťovna MetLife, nakladatelství Triton a distributor audioknih Audioteka.cz.

nově narozených dětech z důvodu ochrany osobních údajů. Další možností je předávání sad přímo v porodnici, nebo v mateřském centru. [Houšková & Laufková, 2018]

Obrázek 11: Obsah dárkového setu v ČR

5.3.4 Akce v rámci projektu

Všechny knihovny zapojené do projektu jsou povinny uspořádat ročně alespoň 4 akce (tzv. dopoledne s knížkou) pro rodiče a malé děti, může jich však samozřejmě být víc. Akce by měly být primárně určeny rodičům s dětmi od narození do tří let, kteří obdrželi dárkové sady. Mohou však přijít i rodiče s dětmi v odpovídajícím věku, kteří sadu neobdrželi.

Základní akcí je tzv. dopoledne s knížkou, což je program pro děti, v jehož průběhu se střídá čtení a povídání, pohybové a případně výtvarné aktivity. Obvyklá délka akce je od půl hodiny do dvou hodin v jejímž závěru je vhodné nechat čas na volné hraní a prohlížení knížek. Pro rodiče by měly být připraveny výstavky knih s tématy jako je čtenářská gramotnost, rodičovství, péče o dítě a další. Na tato setkání je také možné zvát odborníky jako jsou psychologové, logopedi, či pedagogové, avšak podstatnou roli zde má především knihovník se svými znalostmi literatury a zkušenostmi s dětskými čtenáři. [Houšková & Laufková, 2018]

6 Metodologie

Výzkum byl proveden pomocí dvou technik: kvalitativního výzkumu prostřednictvím polořízeného rozhovoru se dvěma respondenty a kvantitativního výzkumu pomocí online dotazníku.

6.1 Cíl výzkumu

Jak již bylo zmíněno v úvodu této diplomové práce, praktická část je zaměřena na zmapování průběhu pilotního ročníku projektu Bookstart: S knížkou do života v České republice a zjištění potenciálu jeho dalšího rozvoje, a to za pomoci kvalitativního i kvantitativního výzkumu.

6.2 Rozhovor

V rozhovoru je celkem 10 otevřených otázek. Před osobními rozhovory byl respondentům prostřednictvím e-mailu zaslán jejich seznam. Před zahájením rozhovoru respondenti udělili souhlas k nahrání rozhovoru na diktafon v mobilním telefonu. Přepisy nahrávek byly následně odeslány ke schválení a případné úpravě.

Celkový počet respondentů je dva. Jedním z nich je Mgr. Zlata Houšková, rozhovor se uskutečnil 4. dubna 2019 v Městské knihovně v Kutné Hoře. Druhým respondentem je Mgr. Roman Giebisch, Ph.D., který polovinu otázek zodpověděl písemně a polovinu ústně při osobním setkání 15. dubna 2019 v Národní knihovně.

6.3 Dotazník

Dotazníkové šetření probíhalo formou online dotazování. Dotazník obsahující celkem 25 otázek, z toho 17 otevřených, je rozdělen na tři části. První část obsahuje 5 shodných základních otázek, které jsou určeny pro všechny respondenty. Druhá část je určena pro knihovny, které se do projektu Bookstart nezapojily a obsahuje celkem 4 otázky. Třetí část určená pro knihovny zapojené do projektu Bookstart obsahuje celkem 12 otázek a 3 podotázky.

Dotazník vytvořený pomocí služby Google formuláře byl prostřednictvím Mgr. Zlaty Houškové 5. května 2019 poslán do e-mailové konference Andersen, 6. května byl dotazník zveřejněn na webové stránce projektu⁷⁶ a 8. května 2019 zveřejněn na Facebooku projektu.

Do 14. května dotazník zodpovědělo celkem 130 respondentů, z toho 55 zapojených do projektu Bookstart a 75 nezapojených.

---

⁷⁶ <http://www.skizkoudozivota.cz/dotaznik-k-diplomove-praci-o-projektu/>

Vyhodnocení dotazníku bude rozděleno do třech částí. V první části bude celkem 5 otázek, které byly určeny pro všechny respondenty, ve druhé části budou 4 otázky pro respondenty, kteří se do projektu nezapojili a ve třetí části bude celkem 12 otázek a 3 podotázky pro respondenty, kteří se do projektu zapojili.

7 Rozhovor s Mgr. Zlatou Houškovou a Mgr. Romanem Giebischem, Ph.D.

7.1 Máte zpětnou vazbu od knihoven, které se do projektu nezapojily? Z jakého důvodu se nezapojily?

Zlata Houšková (dále jen ZH): *„Zatím jsme nedělali žádnou dotaznu, takže věcnou jednoznačnou zpětnou vazbu nemáme, víme jen z rozhovorů. Na jedné straně jsou obavy z nového, je to prostě nová věc, chtělo by to nějaké nové znalosti, nějaké nové procesy, a ne všichni jsou na tohle nastavení. Potom jsou tu kapacitní záležitosti, ať už je to pravda nebo ne. A nejčastější důvod je, že jim na to město nadalo peníze, ale to nemáme prověřené, takže já nemůžu říct, že to s městem opravdu projednávali.“*

Roman Giebisch (dále jen RG): *„Víme, že některé knihovny se nezapojily, protože se nechtějí zavazovat k podmínkám našeho projektu. Mnoho knihoven nepracuje s touto cílovou skupinou – rodiče a předškolní děti a bude trvat delší dobu, než si uvědomí její důležitost. Některé knihovny se nedokáží domluvit se svým zřizovatelem na finanční podpoře tohoto projektu a velká část knihoven prostě není aktivní a nezapojuje se vůbec do žádných projektů.“*

7.2 Dárkové sety si musí knihovny platit samy, pokud na ně nepřispívá obec. Neuvažovali jste o možnosti získat finance prostřednictvím grantu?

RG: *„Pilotní projekt byl pro 120 knihoven zdarma a s pomocí sponzorů a malého příspěvku od Ministerstva kultury České republiky jsme vydali 10 000 setů. Od roku 2018 si sety hradí obce a města pro své děti, pokud by se podařilo získat nějaký velký grant, tak jej jistě využijeme.“*

ZH: *„My jsme samozřejmě uvažovali o možnosti, že by ministerstvo vypsal program na podporu Bookstartu. Má to asi více charakteristik, jedna z nich je právě to, že by se to zatím vypisovalo jen pro omezené množství knihoven, protože zatím ten zájem není masivní, až by se vidělo, že zájem je masivnější, asi by se to vyplatilo. Zadruhé ročně se rodí plus minus sto tisíc dětí, krát osmdesát (jeden set stojí 80 korun), to je osm milionů. To už není částka, která je zanedbatelná v rámci peněz, které dává ministerstvo knihovnám v nějakých programech. Čili je to velký objem, ale my bychom teď ani nechtěli, protože nemáme tolik těch knihoven, které by do toho šly. I když možná by se jejich počet zvýšil, kdyby to bylo bezplatně.“*

Ministerstvo kultury, jež projekt finančně podporuje, poskytlo peníze na vydání metodických příruček. Dále paní Houšková v rozhovoru načrtla ideální způsob financování. Dle jejího

názoru by bylo ideální, kdyby polovinu peněz poskytl stát a „druhou půlku by měly vzít na svá bedra obce, protože těm by mělo jít především o to, aby měly svoje obyvatele funkčně gramotné. Čili je to moje ideální vize a myslím si, že v organizačním týmu bychom se na tom shodli. A myslím si, že by to právě v rámci těch čísel, že by to nebyl pro nikoho dramatický moment.“

7.3 Projekt má vlastní web a Facebook. Nepřemýšleli jste také o založení Instagramu, jako dalšího propagačního kanálu?

RG: „Instagram jistě můžeme založit, ale musí se o něj někdo starat, projekt nemá žádné pracovníky a všichni aktivní kolegové se mu věnují dobrovolnický. V Polsku má projekt 3 pracovníky na plný úvazek v Institutu knihy.“

ZH: „Mluvili jsme o tom, jestli být i na Instagramu, ale tam jde o to, že jako většinu věcí, které dělá SKIP, si myslíme, že v řadě věcí suplujeme jiné subjekty, které by to měly dělat. Děláme to na koleně, dobrovolně, bez nároku na odměnu. Instagram je prostě další zdroj a zase by to znamenalo najít dalšího člověka, který si vezme na starost Instagram a bude ho aktualizovat, a tak daleko zatím nejsme. Samozřejmě to nevyklučuji, protože všechny kanály jsou dobré, ale teď to nevidíme jako primární záležitost.“

7.4 Německý a nizozemský projekt má také svou mobilní aplikaci (německá aplikace obsahuje 5 interaktivních příběhů a nizozemská aplikace obsahuje informace o předčítání a seznam nejnovějších knih a knižních typů, u každé knihy je anotace a informace pro jak staré dítě je kniha vhodná). Nepřemýšleli jste také o vytvoření podobné mobilní aplikace?

Stejně jako v předchozí otázce pan Giebisch uvádí, že projekt nemá žádné pracovníky, kteří by se této činnosti mohli věnovat, ale „pokud se najde někdo aktivní, tak můžeme jistě uvažovat i o těchto aplikacích.“

ZH: „Je to stejné jako s Instagramem, zase je to o tom, kdo tu aplikaci vyrobí, bude se tomu věnovat. Tam je kapacitní problém. Pokud jde o případ z Německa, to by se mi velmi líbilo, ale zase to chce někoho, kdo to velmi sofistikovaně, ale i odborně z hlediska pedagogického a lingvistického připraví. Je to dobrá alternativa, dobrý doplněk, i když se zatím snažíme vyhnout těm technologiím. Ale určitě se s touto myšlenkou dá pracovat, ale bude to chtít čas.“

Kdyby se do projektu zapojily všechny velké knihovny, tak by se daly dělit úkoly. Momentálně má Knihovna města Hradce Králové na starosti ekonomické záležitosti, Knihovna města

Ostravy se stará o Facebook a webovou stránku, vydávají elektronický zpravodaj, takže by velmi pomohlo, kdyby nějaká další knihovna řekla, že si vezme na starosti mobilní aplikaci, nebo tvorbu metodických materiálů.“

7.5 V mnoha ostatních zemích v rámci projektu spolupracují s praktickými dětskými lékaři. Nepřemýšleli jste také o navázání spolupráce s lékaři?

RG: *„Spolupráci s praktickými lékaři se musí někdo věnovat, projekt nemá žádné pracovníky a všichni aktivní kolegové se mu věnují dobrovolnický.“*

ZH: *„Samozřejmě, že jsme o tom přemýšleli. Mimochodem paní senátorka Dernerová je lékařka, stále si udržuje praxi, s projektem od začátku spolupracuje jako lektorka. Také jsme spolupracovali s logopedy. A už při první konferenci jsme paní senátorce Dernerové říkali, jestli by po své lékařské linii třeba ten projekt nedoporučila lékařům, kteří se touto problematikou zabývají. S tím, že bychom to potom rádi šířili na dětské psychiatry, dětské psychology a že bychom se dostali k širší zdravotnické veřejnosti.“*

Problémem je, že z momentálně 150 zapojených knihoven jich je většina v malých obcích, kde lékaře nemají. Ale *„Jakmile to bude masová záležitost, bude zapojeno třeba 3000 knihoven, tak už to jde zkoušet centrálně přes lékařskou komoru atd.“* Další překážkou by mohlo být to, že lékaři by chtěli sety předávat sami, jako je tomu např. ve Skotsku, kde sety předávají už v porodnicích. *„My chceme, aby to zůstalo jako projekt knihoven, takže to nechceme nikomu předat. Na druhou stranu ty slavnostní předávání zatím vypadají, že se líbí, že to ty rodiče v té chvíli citlivěji vnímají, že to berou jako uvítání do života a jako náznak trvalé péče. Je otázka, co by bylo efektivnější, jestli prostě to, že to předává lékař a říká: „Čtěte dítěti!“, nebo jestli to, že to nabízí knihovna a dobrovolně do ní přijdu nebo nepřijdu. Jinak se nebráníme spolupráci s nikým.“*

7.6 Myslíte si, že je možné průběžně sledovat vliv projektu na čtenářskou gramotnost dětí?

RG: *„NK ČR provádí průběžné průzkumy čtenářské gramotnosti i u dětí.“*

ZH: *„Myslím si, že to možné je, ale je to velmi obtížné. Je otázka, jestli bychom hned od začátku měli začít ty děti sledovat, což by bylo praktické z hlediska toho, že teď začaly, tak už se na ně zaměříme. Na druhou stranu to zatím nemůže přinést žádné výsledky, protože zatím žádné působení neproběhlo.“*

Dostali jsme nabídku z několika škol, že by dělaly výzkum. Ale jsme na začátku a ono to bude chtít, abychom věděli, že knihovny si tyto děti opravdu evidují zvlášť. Doporučujeme knihovnám, aby si evidovaly nejen ty, kteří dostali set a potom už do knihovny nikdy nepřišli, ale ty, kteří navštěvují ty akce. Aby bylo v případě průzkumu s čím pracovat. Byla bych velmi pro ten výzkum. Výzkumy už probíhají v zemích, ve kterých dělají projekt dlouhodobě, takže se budeme snažit zjistit, jakým způsobem to dělali, abychom nějaké know-how zjistili.“

Dle slov paní Houškové není možné tento výzkum provádět dříve než v průběhu šesti let, kdy děti, které se do projektu zapojily, projdou celým cyklem. Po šesti letech až tyto děti nastoupí do školy, je možné začít zjišťovat, zda skutečně „čtou rychleji, dřív, lépe, snadněji, že jsou funkčně gramotní. Ale moc by se mi to líbilo, protože samozřejmě chápu, že pokud budeme chtít něčí peníze, tak samozřejmě by bylo dobré potom říct ano, nevyhodili jste je zbytečně.“

7.7 V čem je podle Vás tento projekt unikátní?

Dle pana Giebische je projekt Bookstart unikátní v tom, „že se věnuje čtenářské pregramotnosti u dětí 0-6 let. Už deset let se věnujeme prvňáčkům prostřednictvím projektu Knížka pro prvňáčka, kteří dostanou knížku na konci školního roku, kdy už umějí číst. Pro předškolní děti nic takového nebylo, mohly do knihoven chodit na nějaké aktivity herní, kreativní nebo výtvarné, ale nebylo to spojené se čtením. V dnešní době je už prokázáno, že je důležité podchytit děti už v předškolním věku, aby začaly chodit do knihoven a seznamovat je s knihovnicí. Také je důležité, aby si rodiče uvědomili, že knihovny jsou bezpečné místo, že jejich děti budou chodit někam, kde se budou cítit bezpečně a bude to pro ně mít smysl.“

ZH: „Já si myslím, že unikátnost celého projektu, nejen u nás je v tom, na koho se soustřeďuje. Soustřeďuje se na neorganizované děti, to znamená ne na školský systém, ne na mateřskou školu, ne na první třídu, ale na děti v rodinách. Tak tam bych řekla, že je ten hlavní důvod. Nevím o ničem jiném, co by se zaměřovalo na takhle malé děti a jejich rodiče a bylo o to komunikaci a o čtenářství.“

Dle paní Houškové je dalším novým unikátním krokem navázání spolupráce s obcí v zájmu obce. „My samozřejmě děláme všechny akce v zájmu našich uživatelů v zájmu širší veřejnosti. Nás k tomu projektu nikdo nenutil, nikdo nás nevyzýval, celou společností jsme chápáni jako instituce pro čtenáře, pro ty, kteří čtou, ale nikdy nás nikdo nevyzval, abychom se starali o předčtenáře. Obstaráme vám další skupinu, kde kromě zdraví a výživy, se nikdo nestará o tuto skupinu a my si myslíme, že tam to začíná a my vám to nabízíme jako projekt. Samozřejmě od vás budeme chtít nějaké peníze, ale pokud seženeme sponzory, tak ani ty ne. Je to velmi těsně

propojené s občanem, protože do knihovny může přijít kdokoli, zatím co tohle děláme pro obec, pro nově narozené. A děláme to s tím, že to ukazuje rodičům, že obec o ně má zájem.

Mohl by být unikátní i v tom, že by mohl být totálně masový. Že by mohl být o všech narozených dětech, protože tam ten potenciál je. Tak kam by nedosáhly knihovny v obcích, tak by mohly dosáhnout krajské knihovny, na těch pár set obcí, kde knihovna není. Nebo by mohly spolupracovat kraje. Takže určitě by to mohl být naprosto masový projekt, který by zasáhl celou tu skupinu, což nikde jinde není.“

7.8 Jak celkově vidíte budoucnost projektu v ČR?

RG: „Budoucnost projekt jistě má velikou, ale je to jako s každým jiným projektem. Pokud o něj budou mít knihovny zájem, budou se do projektu aktivně zapojovat a rodiče s malými dětmi budou mít o projekt zájem, tak my uděláme maximum pro jeho podporu. Velmi závisí také na podpoře zřizovatelů, kteří budou projekt financovat.

ZH: „Já jsem bytostný optimista, takže já ji vidím velmi dobře a představuji si to tak, že se nám bude stále zvyšovat počet zapojených knihoven, že se bude pořád zvyšovat počet zapojených obcí a díky tomu i počet zapojených rodin s dětmi. Velmi bych si přála, aby to oslovilo postupně největší obce, protože ty mají nejvíce narozených dětí. Na druhou stranu za stejně důležité považuji i to, aby se to dostalo do těch nejmenších obcí, protože ty zase mají k věcem horší přístup.

Ale na druhou stranu jsem dlouhou dobu pracovala v knihovnictví, takže jsem optimista v mezích zákona a tady se vracím k zákonu, který jsem definovala na Knihovnách současnosti já, a to je zákon čtyř set. Že máme 400 aktivních knihoven a ne víc, že se nám do projektů, které vyhlásíme, hlásí tak 400 knihoven a ne víc. Samozřejmě jsou výjimky, např. Noc s Andersenem. Ale obávám se, že toho cíle, že se zapojí všechny knihovny, že k tomu se asi nedopracujeme. Dost mě to mrzí, ale jsem realista. Bude-li překonán zákon čtyř set, budu velmi spokojená.“

7.9 Máte nějaké konkrétní plány, jak by se měl projekt v následujících letech rozvíjet?

RG: „Chtěli bychom, aby set obsahoval krásnou knihu a dárky pro děti jako v zahraničí, ale to stojí a padá na financích. Na rok 2021 se připravuje se knížka pro tříleté děti, kterou píše Ivona Březinová a ilustrovat ji bude Barbora Buchalová.“

ZH: „Pro letošní rok bych primárně chtěla, abychom mohli garantovat, že všechny knihovny, které tyto akce pořádají, je dělají správně. Že mají definovaný cíl, že používají správné formy,

ukazují opravdu hezké knihy, že umějí mluvit s rodiči, že dělají správně aktivity s dětmi. A ráda bych viděla, že si vyměňují zkušenosti.

A byla bych ráda, abychom projekt prezentovali starostům na nějakém shromáždění. Také bych byla ráda, abychom našli nějakou osobu, nebo skupinu osob, které by projekt zaštitily. Jakmile bude za projektem stát někdo politicky významný, odborně významný, nebo mediálně významný, tak to bude mít pro veřejnost větší váhu. Dále budeme pracovat na vyřešení financování setů.“

7.10 Vidíte nějaké bariéry, proč by se projekt neměl dále rozvíjet?

RG: „Bariérou může být nízká podpora ze strany zřizovatelů knihoven a nízká aktivita knihoven. Každý rok se nám do celostátních akcí hlásí cca 400 knihoven a jen těch profesionálních je v ČR cca 800.“

ZH: „Univerzální bariéra, která zabrzdí i nejlepší projekty je prostě nezájem těch, jichž se ty projekty týkají. Tím myslím jak knihovny, tak rodiče. Pokud nebude růst počet knihoven, tak to zůstane jen jako malý solitérní projekt. 150 knihoven není na první oficiální ročník špatných, na druhou stranu v zemi s nejhustší sítí knihoven, kde jich je oficiálně 5500, to žádný výkřik není. Když budu ještě skromnější, tak máme do 1000 profesionálních knihoven, tak to je patnáct procent, a to je málo. Chybí nám opravdu velké knihovny, z knihoven v Praze jsou přihlášeny dvě pobočky.

Druhou z bariér může být to, že rodiče prostě si vezmou knihy, ale s dětmi už do knihovny nikdy nepřijdou. A to může být dané čímkoli, tím, že to bude knihovna špatně dělat, nebo tím, že vývoj půjde tím směrem že, převáží ti, kteří říkají, že knihovny jsou zbytečné a podobné věci.

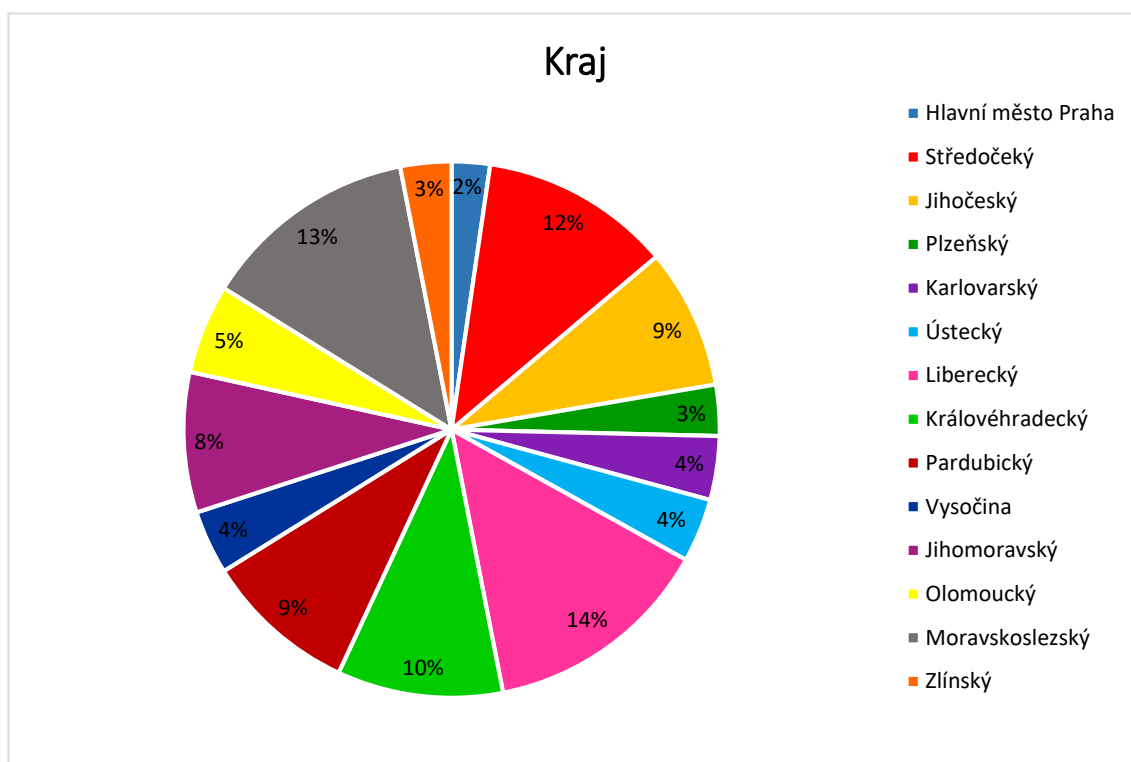
Hlavním problémem může být nezájem knihoven se připojovat, to bych viděla jako hlavní problém, protože si myslím, že se vždy najde dost rodičů, kteří toto pochopí a budou chtít, aby se jejich děti dobře učily, že jim ta mise bude jasná.

8 Výsledky dotazníkového šetření

8.1 Otázky společné pro všechny respondenty

8.1.1 Kraj

První společnou otázkou bylo, v jakém kraji se dotazované knihovny nacházejí. Jak je patrné na grafu níže nejvíce respondentů, a to celkem 18, je z Libereckého kraje, poté následuje kraj Moravskoslezský se 17 respondenty, Středočeský kraj s 15 respondenty, Královéhradecký kraj se 13 respondenty a Pardubický kraj s 12 respondenty. Jihočeský a Jihomoravský kraj zastupuje shodně 11 respondentů, které následuje Olomoucký kraj se 7 respondenty. Karlovarský, Ústecký a kraj Vysočina zastupuje 5 respondentů a kraj Plzeňský a Zlínský 4 respondenti. Nejméně respondentů, tedy jen 3, má Hlavní město Praha.

Graf 1: Kraj

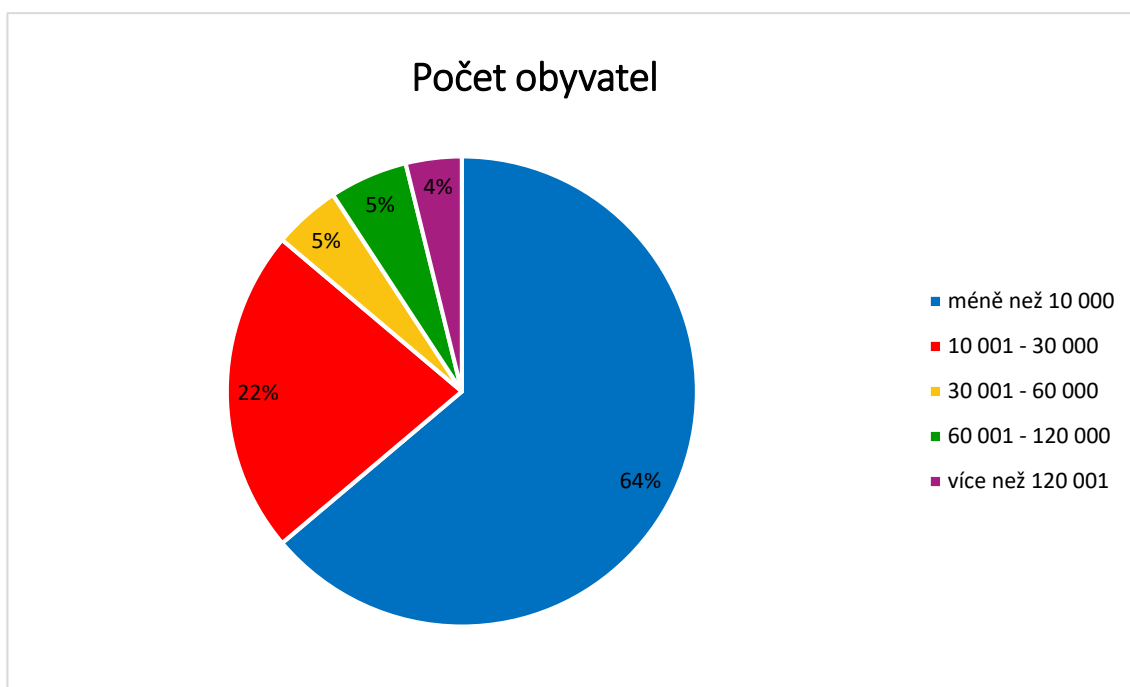
8.1.2 Počet obyvatel vaší obce

Druhá společná otázka směřovala na počet obyvatel obce, ve které se knihovna nachází. Nejvíce respondentů pochází z malých obcí do 10 000 obyvatel, celkem je to 83 respondentů. 29 respondentů je z obcí mezi 10 001 – 30 000 obyvatel. Z obcí mezi 30 001 – 60 000 obyvatel odpovědělo 6 respondentů a z obcí mezi 60 001 – 120 000 obyvatel 7 respondentů. Nejméně respondentů, a to 5 odpovědělo z obcí nad 120 001 obyvatel, což je logické, protože města nad

120 000 obyvatel jsou jen 3 a hlavní město Praha. Na druhou stranu z Prahy přišly jen 3 odpovědi, jak je již zmíněno v otázce výše, přičemž Městská knihovna v Praze má 47 poboček.

8.1.3 Jak jste se o projektu Bookstart dozvěděli?

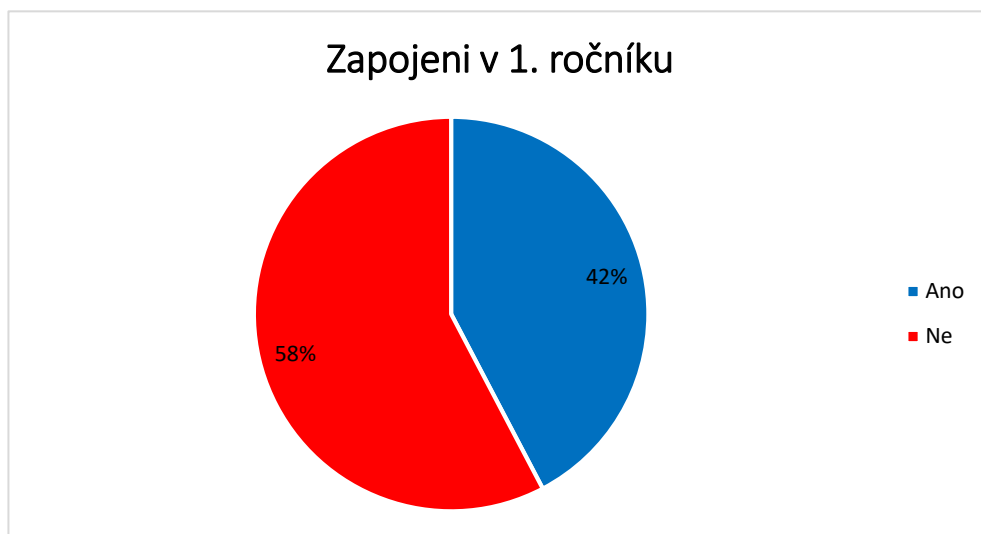

Graf 2: Počet obyvatel

Nejčastěji se respondenti o projektu dozvěděli z e-mailových konferencí Knihovna a Andersen, přímo od SKIPu, nebo prostřednictvím různých školení, seminářů a konferencí pro knihovny. Malé obecní knihovny byly o projektu informovány také prostřednictvím své pověřené knihovny ať již osobně při metodické návštěvě nebo během účasti na poradě pro neprofesionální knihovny, pořádané pověřenou knihovnou. Několik respondentů také uvedlo, že byli o projektu informováni prostřednictvím jiné knihovny, dozvěděli se o projektu v tisku nebo na internetu. Dva respondenti uvedli, že jsou členy pracovní skupiny, tudíž se na vzniku projektu podíleli. Jeden respondent uvedl, že o existenci projektu vůbec neví.

8.1.4. Zapoјili jste se do 1. ročníku v roce 2018?

Jak je patrné na grafu níže, do projektu se z celkového počtu 130 respondentů, zapojilo 55 respondentů.

Graf 3: Zapojeni v 1. ročníku

8.1.5 Jaký je podle vás potenciál dalšího rozvoje projektu?

Z celkového počtu 130 respondentů tuto otázku nezodpovědělo 6 respondentů a 46 respondentů odpovědělo, že nevědí, jaký potenciál může projekt mít. Jeden respondent napsal: „nevěřím mu“, z odpovědi není možné určit, zda nevěří v potenciál projektu nebo projektu samotnému.

Většina respondentů uvedla, že projekt má dle jejich názoru veliký potenciál. Pro další rozvoj projektu je klíčový zájem knihoven zapojit se do projektu a pokračovat v něm. Dále je důležitý zájem rodičů a jejich aktivní zapojení.

„Velmi příznivý. Mnoho knihovnických akcí je zaměřeno především na jiné věkové kategorie, jako školáci ZŠ, senioři atd. Miminka jsou opomíjená, a přitom čtení v tomto stadiu je velmi důležité. Respektive čtení rodičů dětem. Projekt se mi velmi líbí.“

„Považuji za velmi důležité prezentaci českého jazyka dětem, společné čtení, zpívání = učení. Společně prožité chvíle s rodiči s rozvojem komunikace při edukačně zaměřených pořadech v knihovně jsou pro děti nenahraditelným přínosem. Děti naslouchají, s rodiči se zapojí, nemají v budoucnu problémy s komunikací a ve škole pak mají prokazatelně dobré výsledky. Navíc získají přátelský vztah ke knihovně a zůstávají nám věrni i v dospělosti.“

Dle několika respondentů by v budoucnu mohl být problém se získáváním financí na dárkové sety, především ve větších městech, kde se rodí více dětí.

„Vzhledem k samofinancování knihovny postupně upustí od balíčků, ale rodiče a děti budou i tak chodit na setkávání dál. To, zda jsou balíčky jako impuls k podpoře čtenářství smysluplné, je otázka. Maminky mají rády, když je pro jejich děti připravený program a prostředí, a když se mohou setkávat.“

„Vše asi záleží na financích a na tom, jestli bude rodinám s dětmi co nabídnout. Určitě plusem je to, že se do knihoven nakupuje více četby pro nejmenší děti, nákup vybavení, nočníky, schůdky k umyvadlu atp. Ještě se máme od zahraničních kolegů co učit, ale myslím, že potenciál určitě projekt má.“

Někteří respondenti zmínili, stejně jako paní Houšková v rozhovoru výše, že je velmi důležitá spolupráce s obcí, a především finanční podpora z jejich strany. Stejně důležitá je podpora ze strany státu.

„Důležitá je "podpora" ze strany našeho státu – pokud bude propagovat a podporovat vzdělání a sociální komunikaci mezi skupinami lidí a čtenářství u dětí, pak se snad zapojí i více rodičů. Stejně důležité ale je, aby byli knihovníci vzděláváni v práci s touto věkovou skupinou.“

„Projekt má velký smysl a dle našeho názoru by ho mělo celoplošně podpořit například nějaké ministerstvo, aby měly do projektu možnost zapojit se všechny knihovny - (i ty, které nemají finanční podporu své obce).“

Avšak ne všichni respondenti vidí budoucnost projektu, případně projekt samotný, tak optimisticky:

„Projekt se dle mého názoru drží moc striktních pravidel (počty akcí za rok, udržitelnost apod.) Bylo by tedy dobré, aby se pravidla uvolnila, jinak knihovny nebudou moct v projektu pokračovat.“

„Možná ve větších městech ano, ale na obcích záleží, jak je konkrétní vedení radnice nakloněno takovým projektům. Tam, kde již fungují různé akce pro malé děti (jako je tomu u nás), již zřejmě Bookstart jen supluje ostatní činnost. Navíc je s tím práce ohledně vyhodnocování projektu.“

„Pro naši knihovnu žádný. Obecně: velmi dobře funguje projekt Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka, který je hoden dalšího udržování; projekt S knížkou do života považuju osobně za nadbytečný, obzvlášť ve věku dětí, pro který je určen. Přirozené budování vztahů mezi matkou a dítětem a vedení dětí by mělo probíhat v klidu a přirozeně, a ne řízením v rámci nějakého projektu. Ten totiž nemůže řešením následku (a ne příčiny) nahradit to, co dříve bylo přirozené, ale dnes již neumíme/neděláme. Hodnocení podmínek projektu: Podmínky projektu jsou

nevyhovující svým určením – pro děti narozené v daném roce a s trvalým bydlištěm v dané obci. K nám chodí na programy spíše děti starší z vedlejší obce a není možné selektovat při první návštěvě knihovny, koho zaregistrujeme v rámci projektu a koho ne (např. jen proto, že je jedno dítě o 3 měsíce starší a bydlí ve vedlejší obci, ale většinu času tráví v našem městě u prarodičů).“

8.2 Otázky pro knihovny nezapojené v projektu

8.2.1 Z jakého důvodu jste se do projektu nezapojili?

Mezi nejčastější důvody, proč se knihovny do projektu nezapojily, patří především to, že se jedná o malou obecní knihovnu, nemají vhodný prostor pro pořádání akcí, projekt by vyžadoval finanční náklady ať už na úpravu knihovny, nebo na nákup knih. 4 respondenti napsali, že je projekt neoslovil a nechtějí se do něj zapojovat. Několik respondentů také uvedlo, že pro tuto věkovou skupinu pořádají jiné akce a nepotřebují se tak do projektu zapojovat.

„Akce mi nepřijde pro nás vhodná, zkoušela jsem akce pro děti předškolového věku, ale nebyl o ně zájem. Máme zde aktivní Příspěvkovou organizaci, která také pracuje s rodiči a dětmi do 3 let. Do některých programů, které pořádají, ale pro starší děti, se také zapojujeme.“

Další důvod je personální, v malých neprofesionálních knihovnách pracuje často jen jedna knihovnice a ve většině případů není zaměstnána ani na celý úvazek. Větší knihovny jsou často zapojeny do celé řady jiných projektů a na projekt Bookstart už jim nezbyvá kapacita.

„Myslím si, že jsme na to malá obec. Funguje zde mateřské centrum, tam chodí málo dětí s rodiči – pravidelně asi 4. Za další nejsem jako jediná zde pracující knihovnice fundovaná na práci s rodiči a malými dětmi. Časová náročnost. Malá efektivita. Všechny děti si odchyťávám až v první třídě. Menší děti sem chodí na besedy se školou.“

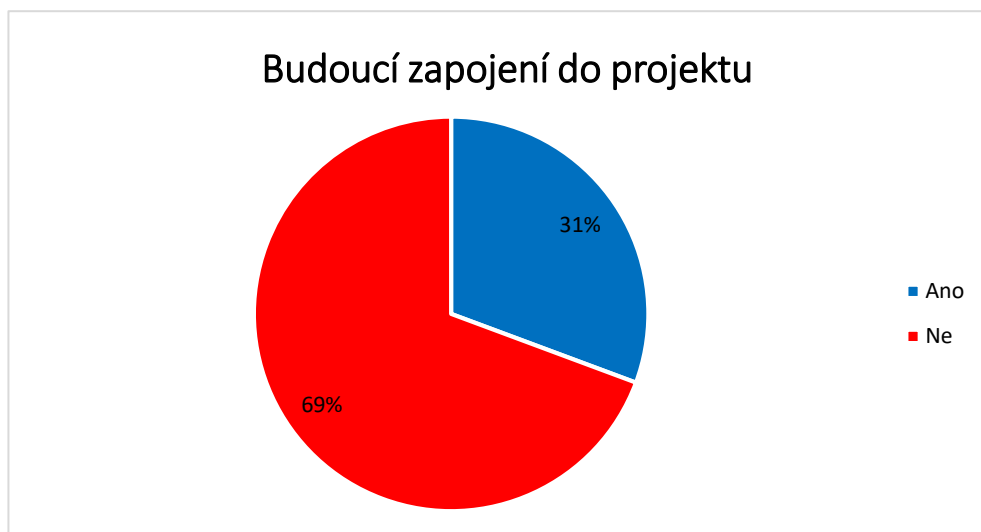
Tři respondenti uvedli, že se raději věnují dětem, které už umějí číst, protože pro čerstvě narozené děti a batolata to nemá smysl: *„Nevidím v tom smysl. Jestliže dostane knížku prvňáček, smysl to dává, ale u miminka?“, „zajímavější se nám zdá projekt "Už jsem čtenář", péče o miminka je podle nás mimo kompetencí knihoven“.*

„Raději budeme věnovat náš čas, který nám vedle všech dalších pracovních úkolů zbývá na podporu čtenářských aktivit, raději dětem, které se čtením začínají anebo už číst umějí. Ne, že by projekt Bookstart neměl smysl, ale věnovat se rozvoji a podpoře čtenářství u dětí cca 6–10 let je podle mě podstatně smysluplnější než miminkům.“

V některých případech s projektem nesouhlasí vedení města: „*Město (náš zřizovatel) se odmítlo do projektu zapojit, z důvodu neprůhledného financování projektu (zapojení se dalších firem do distribuce balíčků pro novorozence).*“

8.2.2 Máte v plánu se do projektu zapojit?

23 knihoven, které se nezapojily do 1. ročníku má v plánu se do projektu zapojit. 52 knihoven o zapojení v projektu neuvažuje.

Graf 4: Budoucí zapojení do projektu

8.2.3 Děláte pro tuto věkovou skupinu dětí jiné akce?

Z celkového počtu 75 respondentů, kteří nejsou do projektu zapojeni, 38 respondentů pořádá pro děti ve věku 0-6 let jiné akce. 37 respondentů odpovědělo, že pro tuto skupinu žádné akce nepořádají.

Graf 5: Jiné akce pro děti ve věku 0-6 let

8.2.4 Jaké akce pro tuto věkovou skupinu pořádáte?

Mezi nejčastější akce patří besedy pro mateřské školy. Dále jsou to např. Zpívánky – hudební pořad pro děti 0-10 let, návštěvy knihovny pro děti z mateřského centra, knihovnu navštěvují kojící maminky s dětmi, maškarní a dětský den, Mikuláš a výtvarné dílny.

8.3 Otázky pro knihovny zapojené do projektu

8.3.1 Z jakého důvodu jste se do projektu zapojili?

Mezi nejčastějšími odpověďmi na tuto otázku stálo, že se do projektu zapojili kvůli podpoře dětského čtenářství a možnosti získat novou skupinu uživatelů pro svou knihovnu. *„Projekt podporujeme, protože vede rodiny ke čtení, informuje je o možnostech, jak s dítětem začít číst a nenásilným způsobem jim představuje knihovny a jejich aktivity.“* Knihovny dlouhodobě podporují rozvoj dětského čtenářství a *„projekt Bookstart je v podstatě prvním krokem v podpoře čtenářské gramotnosti“*.

Někteří respondenti odpověděli, že pro tuto věkovou skupinu, již akce pořádají řadu let: *„Již více než patnáct let se naše knihovna věnuje rodinám s dětmi v rámci projektu Knihovna otevřená rodině. Vedle předávání knih při Vítání občánků jsme dlouhodobě spolupracovali s Centrem pro rodinu Náruč v tzv. předčtenářské. Tradicí bylo spolupracovat s matrikou Městského úřadu v Turnově, právě my jsme zavedli předávání knížek. Proto jsme již měli velký náskok i zkušenosti a vlastně jen pokračujeme a vymýšlíme další aktivity.“*

Několik respondentů také uvedlo, že pro tuto věkovou kategorii žádné akce nedělají. Projekt tedy *„pokrýval dosud nezacílenou skupinu dětských čtenářů a jejich rodičů“* a umožnil tak knihovnám získat novou skupinu uživatelů.

„Motivovala nás možnost oslovit k návštěvě knihovny maminky spolu s dětmi raného věku. Bookstart je prvním uceleným projektem, který myslí na tuto věkovou kategorii dětí. Děti mohou od raného věku poznávat prostředí knihovny a současně si osvojit přirozený vztah ke knihám a později ke čtení. Projekt nenásilnou formou rozvíjí verbální schopnosti dětí a schopnost imaginace. Maminky si postupně vytváří komunitu, která se svým zaměřením odlišuje od jiných např. dětských klubů, které nabízejí jiné instituce.“

8.3.2 Při jaké příležitosti probíhá předávání dárkových setů?

Nejčastěji knihovny sety předávají na vítání občánků pořádaném obcí, které se odehrává na radnici, na obecním úřadu, nebo v divadle.

Část respondentů pořádá vlastní akce a dárkové sety předává přímo v knihovně:

„Na určitý termín zveme rodiče s dětmi do knihovny. Pozvánku dostanou při vítání občánků, při křtu, pozvání publikujeme v místním tisku. Až když se dostaví do knihovny, dostanou set.“

„Vyhlášíme několikrát do roka tzv. Knížkohrátky v knihovně, při té příležitosti se mohou dostavit všechny maminky, jelikož jsme obec o 2 tis. obyvatelích, není problém rodiče kontaktovat, sety dáváme jen těm, kteří přijdou do knihovny.“

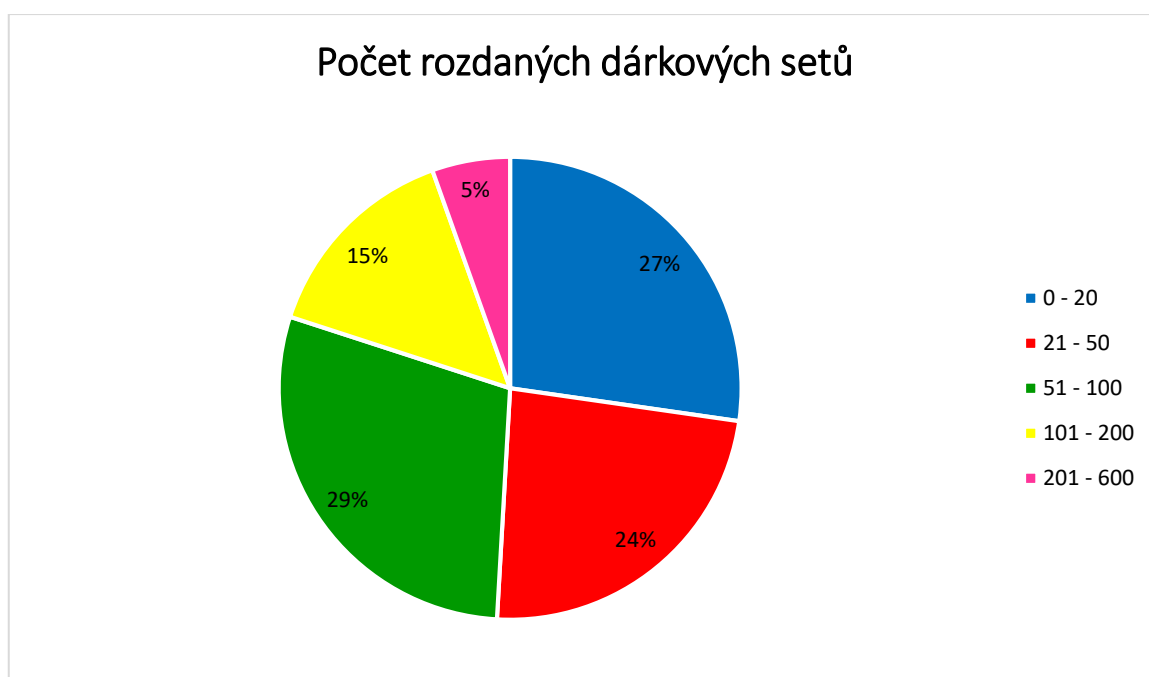
Některé knihovny využívají oba způsoby. Části dětí předají dárkové sety během vítání občánků a těm, kteří se vítání občánků neúčastnili, předají sety v knihovně buď při své vlastní akci, nebo v průběhu prvního setkání v rámci projektu.

„Ve dvou případech. Při registraci dítěte do projektu a při Vítání občánků. Během zápisů do školek předáváme pouze vlastní brožuru s lákadlem do projektu.“

„Část ze setu dostali rodiče během akce Vítání občánků na radnici s pozváním, aby přišli do knihovny, kde se jim budeme věnovat a zároveň obdrží zbylou část dárků.“

8.3.3. Kolik dárkových setů jste v roce 2018 předali?

Pro větší přehlednost jsem odpovědi respondentů rozdělila do pěti skupin viz následující graf. 15 knihoven rozdalo 0-20 dárkových setů, 13 knihoven rozdalo 21-50 dárkových setů, 16 knihoven předalo 51-100 dárkových setů, 8 knihoven předalo 101-200 dárkových setů a 3 knihovny předaly 201-600 dárkových setů (respektive 400, 480 a 600 setů).

Graf 6: Počet rozdaných dárkových setů

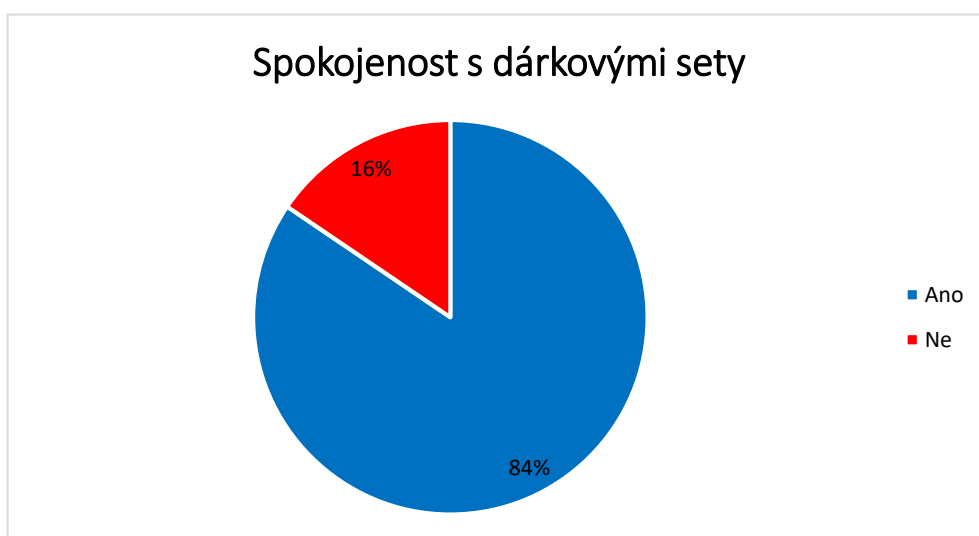
8.3.4 Kdo financuje dárkové sety?

V prvním ročníku měla každá knihovna zapojená do projektu možnost získat až 100 dárkových setů zdarma. Financoval je tedy SKIP s pomocí sponzorů a malého příspěvku od Ministerstva kultury České republiky [Giebisch, 2019]. Pokud potřebovaly více setů, musely si zbytek hradit samy. Od druhého ročníku už SKIP neposílá sety zdarma.

Téměř polovina knihoven, jež jsou předmětem tohoto dotazníku, hradí dárkové sety ze svého vlastního rozpočtu. Zbylým knihovnám na dárkové sety přispívá zřizovatel, tedy obec či město. Dva respondenti odpověděli, že jim dárkové sety hradí sponzoři.

8.3.5 Jste spokojeni s obsahem dárkových setů?

Z celkového počtu 55 respondentů, 46 z nich zodpovědělo, že jsou s obsahem dárkových setů spokojeni. 9 respondentů s obsahem dárkových setů spokojeno není. Důvody nespokojenosti jsou uvedeny v následující otázce.

Graf 7: Spokojenost s dárkovými sety

8.3.5.1 Z jakého důvodu nejste se spokojeni?

V prvním ročníku byl obsah setu vložen v látkové tašce s logem projektu. Ve druhém ročníku je již obsah setu vložen jen v papírových deskách, a to se respondentům zdá nepraktické. Většině respondentů se také nelíbí měkký papír leporela.

„Měkký papír leporela, pošpiněné tašky. Nyní obsah ve složce nedrží.“

„Uvítali bychom tvrdší leporelo a brožura pro rodiče by mohla mít menší (praktičtější) formát.“

„Obsah je chudý, kniha pro děti byla (zatím) na tenčím papíru, mělo tam být skutečné CD – již nemáme tolik prostředků na obohacení obsahu; obálky v druhém ročníku se nám nelíbí, tašky byly hezčí a praktičtější.“

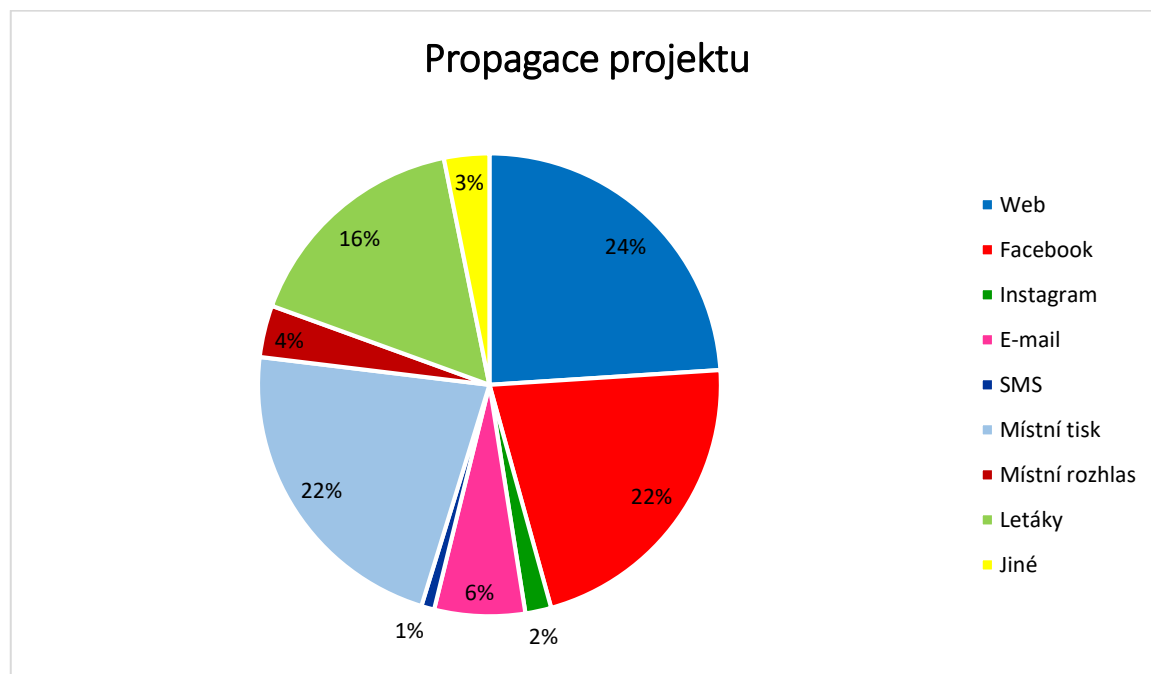
„Vzhledem k "vyzdvihování" projektu se nám set v podobě tiskovin, i když pěkných, jevil jako nedostačující. Dokupovali jsme z vlastních zdrojů knihu z místního knihkupectví.“

8.3.6 Jakými způsoby projekt propagujete?

Všichni respondenti používají více kanálů pro propagaci projektu, což je nejlepší způsob, jak oslovit co největší množství současných i budoucích uživatelů knihovny. Nejčastější kombinací způsobů propagace je použití webové stránky knihovny, Facebooku, místního tisku a letáků (13 respondentů), druhou nejčastější kombinací je použití webové stránky knihovny, Facebooku a místního tisku (9 respondentů).

Jak je vidět na následujícím grafu nejvíce využívanými prostředky propagace jsou webové stránky knihovny, Facebook, místní tisk a letáky. Naopak mezi nejméně využívané způsoby propagace patří e-mail, místní rozhlas, Instagram a SMS zprávy.

Mezi jiné způsoby propagace respondenti doplnili osobní pozvání, představení projektu v průběhu vítání občánků a v průběhu jiných akcí pořádaných v knihovně.

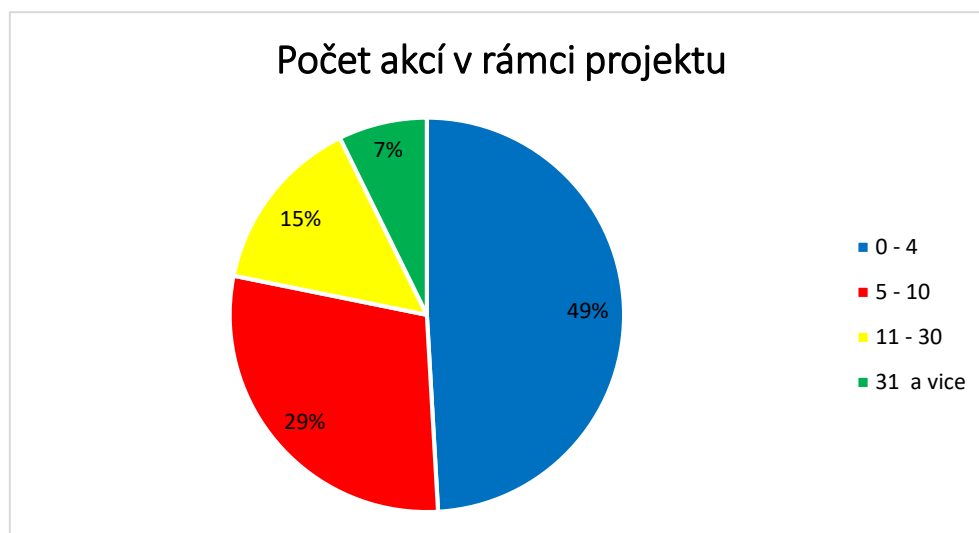
Graf 8: Propagace projektu

8.3.7 Kolik akcí jste v rámci projektu v roce 2018 pořádali?

Pro větší přehlednost jsem odpovědi respondentů rozdělila do čtyř skupin a graficky znázornila pomocí grafu. 27 respondentů v prvním roce projektu pořádalo 0-4 akce, 16 respondentů

pořádalo 5-10 akcí, 8 respondentů zorganizovalo 11-30 akcí a 4 respondenti zorganizovali v roce 2018 více než 31 akcí.

Dva respondenti uvedli, že se do projektu zapojili až koncem roku 2018 a nestihli proto uspořádat žádnou akci. Jeden respondent uvedl, že uspořádali jen jednu akci a jednalo se o slavnost v zámecké kapli (v dotazníku nebylo upřesněno, zda se jednalo o slavnostní předání dárkových setů nebo o akci pro děti).

Graf 9: Počet akcí v rámci projektu

8.3.8 Kolik dětí se akcí účastní?

Z mého pohledu je otázka položena jasně, přesto několik respondentů napsalo celkový počet dětí na všech akcích. Aby bylo možné data znázornit pomocí grafu, vydělila jsem celkový počet dětí počtem akcí, jež respondenti v dotazníku uvedli, a následně jsem pracovala s výsledným průměrem. Odpovědi respondentů jsem pro lepší přehlednost orientačně rozdělila do pěti kategorií. Počet dětí na jednotlivých akcích se v rámci jedné knihovny různí, proto je velmi těžké porovnávat jednotlivé odpovědi. Na akcích je samozřejmě přítomen jeden nebo oba rodiče, kteří v celkovém počtu nejsou zohledněni.

Jak je vidět na následujícím grafu, 3 respondenti neuvedli žádná data, 18 respondentů uvedlo, že jedné akce se průměrně účastní 0–10 dětí. Nejčastěji se jedné akce účastní mezi 11-20 dětmi,

jak uvedlo 24 respondentů, 4 respondenti uvedli průměrnou účast na jedné akci mezi 21-30 dětmi. 6 respondentů uvedlo, že se jedné akce účastní 31 a více dětí.

Graf 10: Počet dětí na akci

8.3.9 Jak tyto akce probíhají?

V průběhu těchto pravidelných setkání jsou dětem čteny knížky, nebo pro ně mají knihovnice připraveno krátké divadelní představení. Společně říkají básničky a dětské říkanky, prohlížejí si knížky, součástí je většinou i výtvarná dílna zaměřená na tuto věkovou skupinu. Na konci lekce si mohou děti volně hrát, zatímco se knihovnice věnuje rodičům.

Rodičům je představen projekt Bookstart jako takový, dále je jim vysvětlena důležitost předčítání a rozvoje čtenářské pregramotnosti. Jsou jim představeny vhodné knihy pro děti a pro dospělé týkající se rozvoje čtenářské gramotnosti. Některých akcí se také účastní odborníci, jako jsou logopedi, pediatři, fyzioterapeuti, dětské psychologové a další, kteří mají přednášky pro rodiny na různá témata.

„V prvním roce jsme oslovili maminky čerstvě narozených miminek, setkání jsme se snažili pořádat hlavně pro ně, děťátka byla ještě malinká, a tak si mohly "v klidu" vyslechnout nějaké přednášky na témata, která se jich teď týkají nebo budou brzy týkat, přišla nám povídat logopedka o vývoji řeči, přišla nám povídat speciální pedagožka o výchovných stylech, povídaly jsme si o čtenářské pregramotnosti a gramotnosti a jak ji rozvíjet. K daným tématům jsme vždy vybírali z fondu knihy k tématu a nabízeli je maminkám k zapůjčení a načerpání další informací a inspirace. Před Vánoci jsme měli setkání zaměřené na tvoření, společně s dětmi si maminky vyrobily dárek – tašky s obtisky ručiček svých dětí, některé je věnovaly babičkám pod stromeček. Na setkání jsme zase upozornili na nějaké knihy k tématu (tvoření a trávení volného času s dětmi) v našem fondu. Naše zatím poslední setkání jsme věnovali seznámením se s lekotékou,

„kterou jsme do knihovny nově pořídili a děti, které nám už o rok vyrostly se tak i více zapojily do děje.“

„Jednotlivé lekce jsou na určitá témata. V nich si povídáme o knížkách, které mu odpovídají, sdílíme s maminkami tipy na knihy. Mimo knihy řešíme i další oblasti péče o dítě, jako jsou třeba hry s dětmi, využívání digitálních technologií, sledování televize, jak správně číst dětem. Během setkání maminky popijí kávu v kroužku a děti si před nimi hrají na koberci s hračkami. Založili jsme také facebookovou skupinu, kde můžeme po lekcích sdílet probírané knihy nebo tipy na knihy z knihovny.“

„V roce 2018 se pilotní skupina Bookstartu setkávala 2x měsíčně. Strídala se setkání, na kterých jsme probírali vybrané knižní tituly, říkali básně a říkadla, cvičili s dětmi atd. Druhé setkání v měsíci bylo formou odborné přednášky vybraných přednášejících, kteří mohou rodiče inspirovat či poučit např. fyzioterapeut, pediatr, pedagog, dětský psycholog, logoped atd. Během vybraných setkání si maminky také zkusily vyrobit leporelo/ knihu pro své děti, kde jsou použité koláže z fotografií jejich miminek.“

8.3.10 Máte zpětnou vazbu od rodičů?

Z celkového počtu 55 respondentů, 52 respondentů uvedlo, že zpětnou vazbu od rodičů mají.

Graf 11: Zpětná vazba od rodičů

8.3.10.1 Jaká je zpětná vazby od rodičů?

Zpětnou vazbu knihovny získávají buď při osobním setkání nebo písemně prostřednictvím e-mailu nebo Facebooku. Zpětná vazba rodičů je kladná, jsou s akcemi spokojeni. Akce navštěvují pravidelně, do knihovny většinou přihlásí sebe i své děti a navštěvují i jiné akce,

kteře knihovna pořádá. Akce v rámci projektu Bookstart často doporučují dalším rodičům s malými dětmi.

„Zatím máme samé kladné ohlasy, i když bohužel máme i maminky, které přišly na první setkání a dál už ne, ale jaký je ten důvod, že více nepřišly, bohužel nevíme, některé se ozývají, že se jim nehodí termín setkání, ale od všech bohužel zprávy nemáme. Maminek se ptáme většinou hned na místě, po skončení setkání, jak se jim to líbilo, jestli jim to přišlo užitečné, co jim přišlo užitečné, zajímavé, co dál by je třeba zajímalo, některé maminky se i ozývají zpětně písemně. Myslíme, že projekt má úspěch a soudíme tak nejen podle kladných ohlasů maminek, které se pravidelně účastní, ale že zájem o projekt stoupá a hlásí se nám stále více rodičů.“

„Odezva rodičů je velká. Následně maminky s dětmi od 0,5 věku chodí na společné akce pro rodiny s dětmi, které jsou u nás v knihovně pořádány jednou do měsíce. Na těchto interaktivních programech se sejde kolem 30 lidí počítáno dospělí a děti.“

„Většinou kladná, někteří rodiče upozorňují na těžší slova v pohádkách. My vysvětlujeme: chceme, aby rodič věnoval čas dítěti, některá slova, kterým dítě nerozumí – vysvětloval. Záměrně vybíráme pohádky, kterými si děti rozšiřují slovní zásobu.“

8.3.11 Pokračujete v projektu v roce 2019?

Z celkového počtu 55 respondentů jich 50 v projektu pokračuje i v roce 2019. 5 respondentů se rozhodlo v projektu dále nepokračovat.

Graf 12: Pokračování v projektu

8.3.11.1 Z jakého důvodu již v projektu nepokračujete?

Knihovny dále v projektu nepokračují především z důvodu vysokých finančních nákladů ať již na samotné dárkové sety, nákupu nových knih pro děti, nebo nutnosti upravit stávající prostor. Dalším důvodem je časová náročnost, rozsáhlá agenda a organizační problémy.

8.3.11.2 Budete dělat něco jinak oproti 1. ročníku?

Z celkového počtu 50 respondentů, 9 respondentů nebude v rámci projektu oproti prvnímu ročníku provádět žádné změny.

Ve většině případů se změny týkají navýšení počtu akcí a rozdělení dětí do skupin podle věku. Dále budou knihovny v rámci akcí častěji pracovat s knihami, více projekt propagovat, zvát zajímavé hosty, o které mají rodiče zájem a chtějí nakoupit více knih pro děti i rodiče.

„Chystáme mnoho změn. Bookstart v naší knihovně získá svůj prostor. Projekt bude také na několika pobočkách, které se pro Bookstart uzpůsobují. Doplníme kvalitnější vybavení. Do skupin přijmeme menší počet dětí, tedy vytvoříme více skupin pro menší počet dětí a maminek. Oslovujeme ke spolupráci a podpoře další starosty a jiné organizace. Chceme zlepšit propagaci např. spolupracovat s porodnicí atd. Chceme reagovat na přání rodičů, kteří odborníci na přednášky je zajímají a ty zvát.“

Respondenti také chtějí více získávat inspiraci z jiných knihoven a vzdělávat se v práci s dětmi.

„Zatím se sami pořád učíme, jak s touto skupinou uživatelů pracovat. Je to specifická práce a doposud jsme nic takového nedělali. Hledáme inspiraci pro nové pořady a moc by nám pomohly praktické zkušenosti ostatních a jejich sdílení. Možná se i vzdělávat, jak nejlépe s malými dětmi pracovat. Vrhla jsem se do projektu bezhlavě s přesvědčením, že se jedná o přínosnou věc, ale taky jsem si již nebila nos. V malých knihovnách to není bez problémů.“

8.3.12 Byl projekt ve vaší knihovně úspěšný? Odůvodnění

Ve většině dotazovaných knihoven byl pilotní ročník projektu Bookstart úspěšný. Respondenti nejvíce vyzdvihují podporu dětského čtenářství a předčtenářství, zviditelnění práce knihovny, nárůst počtu nových čtenářů a nárůst počtu výpůjček. Velký zájem o projekt je i ze strany rodičů, kteří se s dětmi na akce pravidelně vrací a knihovnu navštěvují i mimo akce spojené s projektem Bookstart. Projekt také kladně hodnotí vedení obcí a měst, jež některým knihovnám např. poskytlo větší prostor při vítání občánků v jehož průběhu mohou projekt představit.

„Osobní účast na vítání občánků pozitivně hodnocena vedením města, knihovna vnímána jako iniciativní a proaktivní organizace. Set Bookstart doplňujeme dárkovým poukazem do knihovny a dalšími propagačními materiály knihovny. To je velmi pozitivně vnímáno rodiči vítaných občánků a jejich dalšími rodinnými příslušníky. Navazující program v knihovně pro rodiče a děti vytváří zcela novou uživatelskou platformu, což je jednoznačný úspěch.“

„Ano, projekt je úspěšný, zájem roste. Důvodem je výborná lektorka s odborným vzděláním a využívání dětských knih během lekcí, což jiné dětské zájmové kroužky nemohou nabídnout. Jistě pomohla i naše nově zakoupená sada krásných nočníčků, aby se děti cítily co nejlépe.“

V některých dotazovaných knihovnách však projekt příliš úspěšný nebyl. Mezi důvody neúspěšnosti projektu respondenti nejčastěji zmiňovali malý zájem ze strany rodičů, kteří po obdržení dárkové sady buď nepřišli vůbec, nebo přišli jen jednou a už se do knihovny nevrátili.

„Moc úspěšný nebyl, protože přišlo mnohem méně rodičů, než bylo osloveno. Poté, co do knihovny přišli, stejně nezačali chodit do knihovny, ale vybrali si hernu mateřského centra (je ve stejné budově). Děláme sami dost akcí pro rodiny s dětmi, chodíme pravidelně navštěvovat všechny třídy (4) v místní mateřské škole, což nám dává lepší zpětnou vazbu.“

„Z hlediska zvýšení počtu čtenářů ano, ale z pohledu akce pro rodiče a děti ne vždy – knihovnice těžko hledají náměty pro setkání, nechceme a ani nemůžeme suplovat MC, ale rodiče právě toto čekají. Někdy si myslí, že děti pohlídáme, aby si mohly matky popovídat. Nevíme dopředu, jak velké děti přijdou a kolik jich bude a těžko se pracuje s ročním dítětem.“

„Ne, zatím se nijak neprojevil zájem o tento projekt. Děti se nevracejí, každá skupinka přišla většinou jen jednou. Nemáme zde stálou skupinu lidí, kteří by se vraceli.“

Závěr

Cílem předkládané diplomové práce bylo zmapovat průběh pilotního ročníku projektu Bookstart v České republice a zjistit potenciál jeho dalšího rozvoje.

Z rozhovorů s Mgr. Zlatou Houškovou a Mgr. Romanem Giebischem, Ph.D. vyplívá že projekt Bookstart: s knížkou do života je v České republice naprosto unikátní svým zaměřením na podporu čtenářské pregramotnosti u dětí 0-6 let.

Dle obou respondentů má projekt velikou budoucnost, pokud o něj budou mít knihovny zájem a budou se do něj zapojovat. Důležitý je také zájem ze strany rodičů a jejich aktivní zapojení. V neposlední řadě je podstatná podpora zřizovatelů, kteří budou projekt financovat, resp. dají knihovnám finanční prostředky na nákup dárkových setů.

Oba respondenti souhlasí s tím, že bariérami v dalším rozvoji projektu by mohl být nízká podpora ze strany zřizovatelů, nezájem ze strany knihoven zapojovat se do projektu a nízký zájem ze strany rodičů.

Dotazníkové šetření nebylo určeno pouze knihovnám, které se do projektu Bookstart: S knížkou do života zapojily, nýbrž také těm, které se do projektu nezapojily.

U respondentů, kteří se do projektu Bookstart nezapojili jsem zjišťovala především, proč neprojeví zájem o účast v tomto projektu. Nejčastějším důvodem bylo, že se jedná o malou obecní knihovnu, kde není vhodný prostor pro pořádání akcí a projekt by pro ně byl finančně velmi nákladný. Někteří respondenti uvedli, že pro tuto věkovou skupinu pořádají jiné akce a nemají důvod se zapojovat do projektu Bookstart. Velmi překvapivá byla odpověď tří respondentů, kteří uvedli, že takto malým dětem nemá smysl se věnovat, protože neumějí číst. Přitom u dětí je třeba budovat předčtenářskou gramotnost a zájem o knihy a čtení od nejútlejšího věku.

Z odpovědí respondentů zapojených do projektu Bookstart jsem zjistila, že nejčastějším důvodem, proč se do projektu zapojili, byla podpora dětského čtenářství, a možnost získat pro svou knihovnu novou skupinu uživatelů. Dárkové sety byly nejčastěji předávány v průběhu slavnostního vítání občánků pořádaného obcí. Dárkové sety v pilotním ročníku financoval SKIP (každá zapojená knihovna mohla získat až 100 setů zdarma), od druhého ročníku si knihovny sety financují samy nebo za přispění obce či sponzorů.

Pro propagaci projektu knihovny nejčastěji používají více kanálů, aby se informace o projektu dostala k co největšímu počtu současných či budoucí uživatelů knihovny. Mezi nejčastější používané kanály patří webová stránka knihovny, Facebook knihovny, místní tisk a letáky.

V průběhu akcí pořádaných v rámci projektu jsou dětem čteny knížky, společně říkají básničky, zpívají písničky a na konci každé lekce si mohou volně hrát. Rodičům je představen projekt Bookstart, je jim vysvětlena důležitost předčítání a rozvoje čtenářské gramotnosti, a jsou jim doporučeny vhodné knihy.

Jedna z otázek určená pro všechny respondenty byla Jaký je podle vás potenciál dalšího rozvoje projektu? Většina respondentů odpověděla, že projekt má dle jejich názoru veliký potenciál. Ale pro jeho další rozvoj je klíčový větší zájem knihoven zapojit se do projektu a dále je velice důležitý zájem rodičů a jejich aktivní zapojení. Důležité je také aktivní zapojení obcí, a to především poskytnutím financí na nákup dárkových setů, jak je již zmíněno výše. Někteří respondenti nevidí další rozvoj projektu tak optimisticky a poukazují na příliš striktní pravidla, která mohou některé knihovny odradit.

Použité zdroje

15 Steps Towards Reading (Austria), ©2019. *Europe Reads* [online]. [cit. 2019-06-09].

Dostupné z: <https://www.euread.com/projects/projects-programmes/early-childhood/15-steps-towards-reading/>

About, ©2019. *Every Child Ready to Read* [online]. [cit. 2019-06-06]. Dostupné z:

<http://everychildreadytoread.org/about/>

Aktivity kampaně, ©2007-2019. *Rosteme s knihou* [online]. [cit. 2019-06-09]. Dostupné z:

<http://www.rostemesknihou.cz/cz/o-kampani/aktivity-kampane/>

ALTMANOVÁ, Jitka, Ondřej HAUSENBLAS, Alena HESOVÁ, et al., 2011. *Čtenářská gramotnost ve výuce: metodická příručka* [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV), divize VÚP [cit. 2019-05-04]. ISBN 978-80-87000-99-1. Dostupné z:

http://www.nuv.cz/uploads/Publikace/vup/ctenarskagramotnost_final.pdf

BECERRA BAÑOL, Yaneth, Diana Alejandra GAVIRIA BAÑOL, Patricia PARRA OSPINA a Rocalina RODRIGUEZ, 2015. *Mis primeras lecturas* [online]. Pereira [cit. 2018-11-14]. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/10785/3367>. Universidad Católica de Pereira

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina, 2012. *Čtete se skřítkem Alfrédem: čtení s porozuměním a hry s jazykem*. Brno: Edika. Dětská naučná edice. ISBN 978-80-266-0004-6.

Best Practice: Bücherwürmchen, ©1998-2013. In: *Lesestart* [online]. [cit. 2019-04-07].

Dostupné z: https://www.atrikom.de/ssl/lesestart/best_practice/2jbtn24e2iv505s5ztlpkmuvnu55fv591g9ivlghfmb0m2bbz_Beitrag.pdf

BoekStart (Netherlands), ©2018. *EURead* [online]. [cit. 2018-12-10]. Dostupné z:

<https://www.euread.com/projects/projects-programmes/baby/boekstart-netherlands/>

Bookbug Bags, ©2018. *Scottish Book Trust* [online]. [cit. 2018-12-10]. Dostupné z:

<http://www.scottishbooktrust.com/bookbug/bookbug-bags>

Bookbug (Scotland), ©2018. *EURead* [online]. [cit. 2018-12-10]. Dostupné z:

<https://www.euread.com/projects/projects-programmes/baby/bookbug/>

- Bookbug Sessions, ©2018. *Scottish Book Trust* [online]. [cit. 2018-12-10]. Dostupné z: <http://scottishbooktrust.com/bookbug/bookbug-sessions>
- Bookstart in Japan, ©2000-2018. In: *Bookstart Japan* [online]. [cit. 2018-11-13]. Dostupné z: <http://www.bookstart.or.jp/english/>
- BookTrust: Inspire a love of reading* [online], ©2018. [cit. 2018-11-15]. Dostupné z: <https://www.booktrust.org.uk/>
- Buchstart* [online], 2018. Buchstart [cit. 2018-12-17]. Dostupné z: <http://buchstart.ch>
- COLE, JOHN Y., 2006. One Book Projects Grow in Popularity: News from the Center for the Book. *Library of Congress Information Bulletin* [online]. 65(1) [cit. 2018-11-13]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/loc/lcib/0601/cfb.html>
- České děti a mládež jako čtenáři v roce 2017: Základní údaje o průzkumu, 2018. *Národní knihovna ČR* [online]. [cit. 2019-06-16]. Dostupné z: https://ipk.nkp.cz/odborne-cinnosti/ctenarstvi-1/12_Cten.htm#pruzkumy
- Čtením k demokratickému myšlení, ©2007-2019. *Rosteme s knihou* [online]. [cit. 2019-06-09]. Dostupné z: <http://www.rostemesknihou.cz/cz/o-kampani/ctenim-k-demokratickemu-mysleni/>
- DOLEŽALOVÁ, Jana, 2014. *Čtenářská gramotnost: (Práce s textovými informacemi napříč kurikulem)* [online]. Hradec Králové: Gaudeamus [cit. 2019-06-16]. ISBN 978-80-7435-520-2. Dostupné z: http://inpdf.uhk.cz/wp-content/uploads/2014/03/ctenarska_gramotnost.pdf
- ENEMARK, Anna, 2009. Denmark Bookstart. *Scandinavian Public Library Quarterly*. 42(1), 20-21. ISSN 1604-4843. Dostupné z: <http://slq.nu/?article=denmark-bookstart>
- Every Child Ready to Read, Second Edition Kit, 2011. *ALAstore* [online]. [cit. 2019-06-06]. Dostupné z: <https://www.alastore.ala.org/content/every-child-ready-read-second-edition-kit>
- FASNEROVÁ, Martina, 2018. *Prvopočáteční čtení a psaní*. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-271-0289-1.
- FOUSKOVÁ, Kristýna, 2015. *Čtenářská gramotnost dětí na 1. stupni ZŠ: vliv rozdílných vzdělávacích programů*. Kladno. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/137212/>

- GIEBISCH, Roman, 2019. Projekt Bookstart: potenciál dalšího rozvoje v České republice [zvukový záznam]. 15. 4. 2019. Archiv autora.
- HASHIMOTO, Yuko, 2012. Community-Based Book Reading Programs for Parents and Young Children in Japan. *Childhood Education* [online]. **88**(4), 226-231 [cit. 2018-11-13]. ISSN 00094056. Dostupné komerčně z:
<https://search.ebscohost.com/login.aspx?authtype=shib&custid=s1240919&direct=true&db=eric&AN=EJ994311&site=eds-live&scope=site&lang=cs>
- HOUŠKOVÁ, Zlata, 2017. *Bulletin SKIP: S knížkou do života – projekt Bookstart v českém prostředí* [online]. **26**(1) [cit. 2018-12-12]. ISSN 1213-5828. Dostupné z:
https://www.skipcr.cz/dokumenty/zc_17-1.pdf
- HOUŠKOVÁ, Zlata, 2018. S knížkou do života (Bookstart). *Knihovna Plus* [online]. **14**(01) [cit. 2018-11-03]. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2018-01/informace-a-konference/s-knizkou-do-zivota-bookstart>
- HOUŠKOVÁ, Zlata, 2019. Projekt Bookstart: potenciál dalšího rozvoje v České republice [zvukový záznam]. 4. 4. 2019. Archiv autora.
- HOUŠKOVÁ, Zlata a Veronika LAUFKOVÁ, 2018. *Jak na projekt S knížkou do života (Bookstart): Metodická příručka*. Praha. [cit. 2019-04-11] Dostupné z:
<http://www.skizkoudozivota.cz/wp-content/uploads/2019/01/Jak-na-projekt-S-knizkou-do-zivota-web.pdf>
- Idea, ©2017. *Wielki człowiek* [online]. [cit. 2019-04-27]. Dostupné z: <http://wielki-czlowiek.pl/o-projekcie/#idea>
- KONESZOVÁ, Barbora, 2006. Faktory ovlivňující čtenářské dovednosti. In: *Knihy v 21. století* [online]. Opava: Slezská univerzita v Opavě, s. 53-55. [cit. 2019-06-16]. Dostupné z:
<http://k21.fpf.slu.cz/wp-content/uploads/2012/01/Sborn%C3%ADk-K21-2006.pdf>
- KROPÁČKOVÁ, Jana, Radka WILDOVÁ a Anna KUCHARSKÁ, 2014. Pojetí a rozvoj čtenářské pregramotnosti v předškolním období. *Pedagogická orientace* [online]. **24**(4) [cit. 2019-06-08]. DOI: 10.5817/PedOr2014-4-488. ISSN 1805-9511. Dostupné z:
<https://journals.muni.cz/pedor/article/view/1896>

KOUBKOVÁ, Monika, 2009. *Důležitost a role předčítání dětem v předškolním věku*. Praha. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Dostupné z:

<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/76827/>

LAWSON, Kit, 2012. The Real Power of Parental Reading Aloud: Exploring the Affective and Attentional Dimensions. *Australian Journal of Education* [online]. **56**(3), 257-272 [cit. 2019-05-05]. DOI: 10.1177/000494411205600305. ISSN 0004-9441. Dostupné komerčně z:

<http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/000494411205600305>

Lesestart: Drei Meilensteine für das Lesen [online], ©1998-2013. [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: www.lesestart.de

MAAS, Jörg F., Simone C. EHMIG a Carolin SEELMANN, 2013. *Prepare for Life!: Raising Awareness for Early Literacy Education Results and Implications of the International Conference of Experts 2013* [online]. Mainz: Stiftung Lesen, 283 s. [cit. 2018-11-14]. ISBN 978-3-922695-22-6. Dostupné z:

https://pure.au.dk/ws/files/68896433/Prepare_for_life_2013_.pdf

O'HARE, Liam a Paul CONNOLLY, 2010. *A Randomised Controlled Trial Evaluation of Bookstart+: A Book Gifting Intervention for Two--- Year---Old Children* [online]. In: Belfast: The Centre for Effective Education, Queen's University Belfast [cit. 2018-11-14]. Dostupné z:

http://www.paulconnolly.net/publications/bookstart_2010.pdf

PANOZZO, Genimaree, 2004. Moreland's BookStart Kit Program - Fostering a Love of Reading for Life in the Very Young. *Orana* [online]. **40**(3), 30-31 [cit. 2018-11-14]. ISSN 00456705. Dostupné komerčně z:

<https://search.ebscohost.com/login.aspx?authtype=shib&custid=s1240919&direct=true&db=lls&AN=16330732&site=eds-live&scope=site&lang=cs>

PIRLS, ©2017. *Česká školní inspekce* [online]. [cit. 2019-06-16]. Dostupné z:

<https://www.csicr.cz/Prave-menu/Mezinarodni-setreni/PIRLS>

Poslání, ©2014. *Celé Česko čte dětem* [online]. [cit. 2019-06-09]. Dostupné z:

<https://celeceskoctedetem.cz/o-nas/poslani>

Pravidla projektu a podmínky účasti, ©2018. *Bookstart: S knížkou do života* [online]. [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: <https://www.sknizkoudozivota.cz/pravidla-projektu-a-podminky-ucasti/>

PROCHÁZKOVÁ, Ivana, 2006. Co je čtenářská gramotnost, proč a jak ji rozvíjet? *Metodický portál RVP*. [online]. [cit. 2019-06-15]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/446/CO-JE-CTENARSKA-GRAMOTNOST-PROC-A-JAK-JI-ROZVIJET.html>

Projects & Programmes, ©2019. *Europe Reads* [online]. [cit. 2019-06-09]. Dostupné z: <https://www.euread.com/projects/projects-programmes/>

Projektdossier Buchstart Schweiz 2018, 2017. Dostupné z: <http://buchstart.ch/buchstart/de/medien/Dokumente/buchstart-projektdokumentation-2018.pdf>

RABUŠICOVÁ, Milada. *Gramotnost: staré téma v novém pohledu*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, 2002, 199 s. Rubikon (Masarykova univerzita), sv. 8. ISBN 80-862-5114-4.

Reading Clubs (Germany), ©2019. *Europe Reads* [online]. [cit. 2019-06-11]. Dostupné z: <https://www.euread.com/projects/projects-programmes/primary/reading-clubs/>

TOMÁŠKOVÁ, Iva, 2015. *Rozvíjíme předčtenářskou gramotnost v mateřské škole*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0790-0.

VESTERGAARD, Lisbet, 2011. Bookstart changes family reading habits. *Scandinavian Public Library Quarterly* [online]. 44(3), 24-25 [cit. 2018-11-14]. ISSN 00365602. Dostupné komerčně z: <https://search.ebscohost.com/login.aspx?authtype=shib&custid=s1240919&direct=true&db=lls&AN=76562223&site=eds-live&scope=site&lang=cs>

Wat is O Mundo?, 2013. *O Mundo* [online]. [cit. 2019-06-09]. Dostupné z: <https://omundo.be/wat%20is>

Welcome to Ready for Reading, 2019. *Toronto Public Library: Kids* [online]. [cit. 2019-06-06]. Dostupné z: <https://kids.tpl.ca/ready-for-reading/about>

Welcome to “Lesestart – Three Reading Milestones!”, ©1998-2013. In: *Lesestart* [online]. [cit. 2018-11-13]. Dostupné z: <https://www.lesestart.de/englisch/>

What is PISA?, ©2018. *OECD: Better policies for better lives* [online]. [cit. 2019-06-16]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/pisa/>

Why Reading is relevant for Europe, ©2019. *Europe Reads* [online]. [cit. 2019-06-09].

Dostupné z: <https://www.euread.com/europe-reads/#about>

WILDOVÁ, Radka a Jana KROPÁČKOVÁ, 2015. Early Childhood Pre-reading Literacy

Development. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. **191**, 878-883. DOI:

10.1016/j.sbspro.2015.04.418. ISSN 18770428. Dostupné z:

<https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S1877042815026786>

YUCUMA, Diana, 2006. *Leer en familia: Los bebés sí pueden leer* [online]. [cit. 2019-06-

17]. Dostupné z:

http://unirecscolombia.org/jornadas/descargas/2006/leer_en_familia_presentacion.pdf

Seznam obrázků

Obrázek 1: Bookstart v Japonsku	25
Obrázek 2: Bookstart v Kolumbii	26
Obrázek 3: Bookstart v Německu	28
Obrázek 4: Bookstart v Nizozemí.....	29
Obrázek 5: Bookstart v Polsku	30
Obrázek 6: Obsah dárkové tašky ve Skotsku.....	31
Obrázek 7: Bookstart ve Švýcarsku.....	33
Obrázek 8: Kniha A Busy Day for Birds.....	34
Obrázek 9: Bookstart v Severním Irsku.....	35
Obrázek 10: Obsah dárkového setu ve Walesu	36
Obrázek 11: Obsah dárkového setu v ČR.....	39

Seznam grafů

Graf 1: Kraj.....	48
Graf 2: Počet obyvatel	49
Graf 3: Zapojení v 1. ročníku.....	50
Graf 4: Budoucí zapojení do projektu.....	53
Graf 5: Jiné akce pro děti ve věku 0-6 let	53
Graf 6: Počet rozdaných dárkových setů	55
Graf 7: Spokojenost s dárkovými sety	56
Graf 8: Propagace projektu	57
Graf 9: Počet akcí v rámci projektu	58
Graf 10: Počet dětí na akci.....	59
Graf 11: Zpětná vazba od rodičů	60
Graf 12: Pokračování v projektu.....	61

Seznam příloh

Příloha 1. Přepis rozhovoru s Mgr. Romanem Giebischem, Ph.D.

Příloha 2. Přepis rozhovoru s Mgr. Zlatou Houškovou

Příloha 3. Seznam knihoven zapojených do projektu v roce 2018

Přílohy

Příloha 1. Přepis rozhovoru s Mgr. Romanem Giebischem, Ph.D.

1. Máte zpětnou vazbu od profesionálních knihoven, které se do projektu nezapojili? Z jakého důvodu se nezapojili?

Víme, že některé knihovny se nezapojily, protože se nechtějí zavazovat k podmínkám našeho projektu. Mnoho knihoven nepracuje s touto cílovou skupinou – rodiče a předškolní děti a bude trvat delší dobu, než si uvědomí její důležitost. Některé knihovny se nedokáží domluvit se svým zřizovatelem na finanční podpoře tohoto projektu a velká část knihoven prostě není aktivní a nezapouje se vůbec do žádných projektů.

2. Dárkové sety si musí knihovny platit sami, pokud na ně nepřispívá obec. Neuvažovali jste o možnosti získat finance prostřednictvím grantu?

Pilotní projekt byl pro 120 knihoven zdarma a s pomocí sponzorů a malého příspěvku od MK ČR jsme vydaly 10 000 setů. Od roku 2018 si sety hradí obce a města pro své děti, pokud by se podařilo získat nějaký velký grant, tak jej jistě využijeme.

3. Projekt má vlastní web a Facebook. Nepřemýšleli jste také o založení Instagramu, jako dalšího propagačního kanálu?

Instagram jistě můžeme založit, ale musí se o něj někdo starat, projekt nemá žádné pracovníky a všichni aktivní kolegové se mu věnují dobrovolnicky. V Polsku má projekt 3 pracovníky na plný úvazek v Institutu knihy.

4. Německý a Nizozemský projekt má také svou mobilní aplikaci (Německá aplikace obsahuje 5 interaktivních příběhů a Nizozemská aplikace obsahuje informace o předčítání a seznam nejnovějších knih a knižních typů, u každé knihy je anotace a informace pro jak staré dítě je kniha vhodná). Nepřemýšleli jste také o vytvoření podobné mobilní aplikace?

Mobilní aplikaci jistě můžeme vytvořit, ale musí se o ni někdo starat, projekt nemá žádné pracovníky a všichni aktivní kolegové se mu věnují dobrovolnicky. Pokud se najde někdo aktivní, tak můžeme jistě uvažovat i o těchto aplikacích.

5. V mnoha ostatních zemích v rámci projektu spolupracují s praktickými dětskými lékaři. Nepřemýšleli jste také o navázání spolupráce s lékaři? Např. formou a letáků a dalších informačních materiálů.

Spolupráci s praktickými lékaři se musí někdo věnovat, projekt nemá žádné pracovníky a všichni aktivní kolegové se mu věnují dobrovolnicky.

6. Myslíte si, že je možné průběžně sledovat vliv projektu na čtenářskou gramotnost dětí?

NK ČR provádí průběžné průzkumy čtenářské gramotnosti i u dětí.

7. V čem je podle Vás tento projekt unikátní?

Unikátní je v tom, že se věnuje čtenářské pregramotnosti u dětí 0-6 let. Už deset let se věnujeme prvňáčkům prostřednictvím projektu Knížka pro prvňáčka, kteří dostanou knížku na konci školního roku, kdy už umějí číst. Pro předškolní děti nic takového nebylo, mohly do knihoven chodit na nějaké aktivity herní, kreativní nebo výtvarné, ale nebylo to spojené se čtením. V dnešní době je už prokázáno, že je důležité podchytit děti už v předškolním věku, aby začaly chodit do knihoven a seznamovat je s knihovnicí. Také je důležité, aby si rodiče uvědomili, že knihovny jsou bezpečné místo, že jejich budou chodit někam, kde se budou cítit bezpečně a bude to pro ně mít smysl.

8. Jak celkově vidíte budoucnost projektu v ČR?

Budoucnost projekt jistě má velikou, ale je to jako s každým jiným projektem. Pokud o něj budou mít knihovny zájem, budou se do projektu aktivně zapojovat a rodiče s malými dětmi budou mít o projekt zájem, tak my uděláme maximum pro jeho podporu. Velmi závisí také na podpoře zřizovatelů, kteří budou projekt financovat.

9. Máte nějaké konkrétní plány/nápady, jak by se měl projekt v následujících letech rozvíjet?

Chtěli bychom, aby set obsahoval krásnou knihu a dárky pro děti jako v zahraničí, ale to stojí a padá na financích. Na rok 2021 se připravuje se knížka pro tříleté děti, kterou píše Ivona Březinová a ilustrovat ji bude Barbora Buchalová.

10. Vidíte nějaké bariéry, proč by se projekt neměl dále rozvíjet?

Bariérou může být nízká podpora ze strany zřizovatelů knihoven a nízká aktivita knihoven. Každý rok se nám do celostátních akcí hlásí cca 400 knihoven a jen těch profesionálních je v ČR cca 800.

Příloha 2. Přepis rozhovoru s Mgr. Zlatou Houškovou

1. Máte zpětnou vazbu od knihoven, které se do projektu nezapojili? Z jakého důvodu se nezapojili?

Věcnou, jednoznačnou zpětnou vazbu nemáme, víme jenom z rozhovorů, a tam je asi jedno, jestli je to profesionální nebo neprofesionální knihovna. Na jedné straně jsou obavy z nového, je to prostě nová věc, chtělo by to nějaké nové znalosti, nějaké nové procesy, a ne všichni jsou na tohle nastavení. Potom jsou tu kapacitní záležitosti, ať už je to pravda nebo ne, ale to zdůvodňování, že na to nemají kapacity. A nejčastější důvod je, že jim na to město nedalo peníze, ale to nemáme prověřené, takže já nemůžu říct, že to opravdu projednávali a zkoušeli a město jim nedalo, nebo jestli rovnou, řekli s tímhle ani nepůjdeme. Takže tohle bych řekla, že jsou hlavní důvody. Občas ještě někdo říká „my děláme knížku pro prvňáčka“, nebo „my hodně spolupracujeme s mateřskými školami“. Ale rozhodně jsme zatím nedělali žádnou dotaznu, u těch knihoven, kde bychom byli rádi, aby to dělali. Jsou to spíš jenom moje osobní, nebo kolegů z organizačního výboru, informace a nejsou oficiální.

2. Dárkové sety si musí knihovny platit sami, pokud na ně nepřispívá obec. Neuvažovali jste o možnosti získat finance prostřednictvím grantu?

To je hezká otázka. Já si myslím, že většinou to platí ty obce, to je rozhodující, protože knihovny ze zákona nesmějí dávat dary. My jsme samozřejmě uvažovali o možnosti, že by ministerstvo vypsal program na podporu Bookstratu. Má to asi více charakteristik, jedna z nich je právě to, že by se to zatím vypisovalo jen pro omezené množství knihoven, protože zatím ten zájem není masivní, až by se vidělo, že zájem je masivnější, asi by se to vyplatilo. Zadruhé ročně se rodí plus minus sto tisíc dětí, krát osmdesát, to je osm milionů. To už není částka, která je zanedbatelná v rámci peněz, které dává ministerstvo knihovnám v nějakých programech, by bylo docela výrazná. Čili je to velký objem, ale my bychom teď ani nechtěli, protože nemáme tolik těch knihoven, které by do toho šly. I když možná by se jejich počet zvýšil, kdyby to byli bezplatně. Ministerstvo kultury to podporuje ten projekt, dává peníze třeba na vydávání těch metodických příruček, tak to nějakým způsobem dotuje. Národní knihovna na tu příručku dostala peníze a předpokládáme, že zase bude možné na tu metodiku získat. Ale zřejmě ještě jednak kvůli té částce a jednak kvůli tomu počtu zúčastněných knihoven není ta vůle. Jinak nám by se to samozřejmě líbilo, a dokonce si myslím, že by to ani nemusel být grant nebo dotace o kterou by se žádalo.

Mě by se líbilo, kdyby bylo dohodnuto, že stát usiluje o zlepšení funkční gramotnosti, nebudu říkat jenom čtenářské gramotnosti, protože to vypadá, že chceme podporovat čtení beletrie, ale o to opravdu nejde. Jde o čtení s pochopením se schopností kriticky zhodnotit a využít to co získáváme. Takže si myslím, že by stát měl od deklarace přejít k tomu, že na to dá peníze a druhou půlku by měly vzít na svá bedra obce, protože těm by mělo jít především o to, aby mě svoje obyvatele funkčně gramotné. Čili je to moje ideální vize a myslím si, že v organizačním týmu bychom se na tom shodli. Moje ideální vize je, že ten set platí půl stát a půl obec. A myslím si, že by to právě v rámci těch čísel, že by to nebyl pro nikoho dramatický moment. Takže řekla bych, že míč je na našem poli v tom smyslu, že my bychom měli přesvědčit. Zdá se, že jsme přesvědčili část starostů, protože ti dávají dokonce celou částku a z nějakých důvodů si myslí, že to má smysl. Stát jsme zatím nepřesvědčovali nijak dramaticky nebo na správných místech. Zatím jsme si dost slibovali od senátu, protože tam mělo být veřejné slyšení k projektu. Potom se to proměnilo na konferenci na téma „Hrozí našim dětem digitální demence?“ což sice velmi souvisí, ale je to trochu někde jinde. Doufali jsme, že na té konferenci dostaneme morální podporu, nebo morální záštitu buď od senátu, nebo od nějaké skupiny senátorů, nebo od jednoho senátora. Ještě to není vyloučené, ale ta konference k tomu nepřispěla, tak, jak by teoreticky mohla.

Čili nám by se velmi líbilo, kdyby nám s tím finančně někdo pomohl. Myslím si, že je to velmi schůdné a myslím si, že pokud budeme trvale působit a trvale to prezentovat a také pokud budeme prokazovat, že nám třeba narůstá počet uživatelů, narůstá počet zapojených obcí, tak si myslím, že můžeme docílit toho, že najdeme i někoho s penězi, kdo bude ochoten do toho jít, koneckonců ve světě projekt financují především soukromé subjekty. Ale podle mě by ten finální donátor by měla být veřejná správa, a to jednak stát, který deklaruje, že je potřeba zlepšit funkční gramotnost. A pak by to měly být obce.

U formy dotací, jak to má ministerstvo kultury, tam si neumím představit, jak by to mělo být. Tam by to jediné musel soutěžit SKIP jako jedinec a potom distribuovat. Protože aby jedna knihovna peníze dostala a druhá nedostala, to nedává smysl. Čili nevidím to úplně na grantový projekt nebo na dotační titul, ale na státní podporu v nějaké formě.

3. Projekt má vlastní webové stránky a Facebook. Nepřemýšleli jste také o založení Instagramu, jako dalšího propagačního kanálu?

Nijak hloub. Mluvili jsme o tom, jestli být i na Instagramu, ale tam jde o to, že jako většinu věcí, které dělá SKIP, si myslíme, že v řadě věcí suplujeme jiné subjekty, které by to měly dělat. Děláme to na koleně, dobrovolně, bez nároku na odměnu. Samozřejmě, budu-li někde přednášet

a řeknou mi, že mi zaplatí přednášku, tak ano. Nebo napíšu-li text a někdo ho zadotuje, tak si ho samozřejmě nechám zaplatit, pokud ho nikdo ne adotuje, tak ho napíšu bezplatně a pokud objednání přednášku bude s tím, že na to nemají peníze, bude to v rámci projektu, tak prostě pojedu taky zadarmo. Ale ten proces tzn. organizace projektu, ekonomické záležitosti atd. se dělá buď na koleně, nebo se to musí nějak institucionalizovat. Část projektu samozřejmě institucionalizovaná už je, ale Instagram je prostě další zdroj a zase by to znamenalo najít dalšího člověka, který si vezme na starost Instagram a bude o aktualizovat, a tak daleko zatím nejsme. Já to samozřejmě nevyklučuji, protože samozřejmě všechny kanály jsou dobré. Lehce jsme se o tom pobavili, zatím jsme se domluvili tak, že to není vyloučeno, ale že to teď nevidíme jako primární záležitost, že se k tomu bude směřovat, ale teď aktuálně ne.

4. Německý a Nizozemský projekt má také svou mobilní aplikaci (Německá aplikace obsahuje 5 interaktivních příběhů a Nizozemská aplikace obsahuje informace o předčítání a seznam nejnovějších knih a knižních typů, u každé knihy je anotace a informace pro jak staré dítě je kniha vhodná). Nepřemýšleli jste také o vytvoření podobné mobilní aplikace?

Je to stejné jako s Instagramem, zase je to o tom, kdo tu aplikaci vyrobí, bude se tomu věnovat. Tam je kapacitní problém. Pokud jde o případ z Německa, to by se mi velmi líbilo, ale zase to chce někoho, kdo to velmi sofistikovaně, ale i odborně z hlediska pedagogického a lingvistického připraví. V Německu projekt běží 18 let a my jsme zatím ve druhém ročníku, zatím nemáme venku knížku pro tříleté děti, ještě nemáme leporelo v podobě klasického leporela. Takže je to dobrá alternativa, dobrý doplněk, i když se zatím snažíme vyhnout těm technologiím. Ale určitě se s touto myšlenkou dá pracovat, ale bude to chtít čas.

Kdyby se do projektu zapojily všechny velké knihovny, tak by se daly dělit úkoly. Momentálně má Knihovna města Hradce Králové na starosti ekonomické záležitosti, Knihovna města Ostravy se stará o Facebook a webovou stránku, vydávají elektronický zpravodaj, takže by velmi pomohlo, kdyby nějaká další knihovna řekla, že si vezme na starosti mobilní aplikaci, nebo tvorbu metodických materiálů.

5. V mnoha ostatních zemích v rámci projektu spolupracují s praktickými dětskými lékaři. Nepřemýšleli jste také o navázání spolupráce s lékaři?

Samozřejmě, že jsme o tom přemýšleli. Mimochodem paní senátorka Dernerová je lékařka, stále si udržuje praxi, s projektem od začátku spolupracuje jako lektorka. Také jsme spolupracovali s logopedy. A už při první konferenci jsme paní senátorce Dernerové říkali, jestli by po své lékařské linii třeba ten projekt nedoporučila lékařům, kteří se touto

problematikou zabývají. S tím, že bychom to potom rádi šířili na dětské psychiatry, dětské psychology a že bychom se dostali k širší zdravotnické veřejnosti. Protože my, když řekneme, že teď budeme spolupracovat s lékaři praktiky, tak máme 150 zapojených knihoven, překvapivě velké množství jsou malé knihovny v obcích, kde doktora nemají. Jakmile to bude masová záležitost, bude zapojeno třeba 3000 knihoven, tak už to jde zkoušet centrálně přes lékařskou komoru atd. Protože já si myslím, že by na to lékaři slyšeli. Pardubická knihovna šla přes porodnice nebo přes předporodní semináře, ve Skotsku to garantují porodnice. My chceme, aby to zůstalo jako projekt knihoven, takže to nechceme předat. Určitě by mohla být tendence doktorů, že budou chtít ty sety rozdávat sami. Protože my nevidíme jako hlavní bonus, že dostanou tu knížku a tu prvotní informaci, ale jako bonus, který nabízejí knihovny vidíme to, že nabízejí průběžnou práci s rodiči a dětmi. Spolupráci s praktickými lékaři si dovedu představit v tom, že každé dítě, které se narodí a přijde na první prohlídku, tak že tam dostane ten dárek. Sice by nám odpadl ten slavnostní ceremoniál, bylo by to při praktické příležitosti a myslím si, že by to asi nebyl dramatický problém. Na druhou stranu ty slavnostní předávání, zatím vypadají, že se líbí, že to ty rodiče v té chvíli citlivěji vnímají, že to berou jako uvítání do života a jako náznak trvalé péče. Je otázka, co by bylo efektivnější, jestli prostě to, že to předává lékař a říká čtete dítěti, nebo jestli to, že to nabízí knihovna a dobrovolně do ní přijdu nebo nepřijdu. Jinak se nebráníme spolupráci s nikým. V Anglii je projekt hodně cílený na sociálně slabší vrstvy a imigranty. My to zatím takto postavené nemáme, protože si myslíme, že tady to zatím není tak silný problém, ale hlavně, tím, že začínáme chceme, aby set o šířilo všude. Ono je to i o vnímání knihoven jako institucí, které jsou tady speciálně pro skupiny sociálně slabých. Ano také, ale rozhodně to není jediná cílová skupina. Ve Velké Británii je sociální rozdíl mnohem větší, u nás zatím není sociální nevyváženost zatím tak silná a nemáme tak dramatický problém s imigranty, kteří by neuměli jazyk, takže to není primárně náš problém. Ale jeví se mi jako velký problém to, že u běžné populace klesá funkční gramotnost nejen u dětí, ale i u dospělých. Takže si myslíme, že bychom měli působit na většinu, aby si tento problém uvědomila a pokud se nám ve společnosti podaří zastavit trend, že by se funkční gramotnost začala pomalu zvyšovat, tak se budeme soustředit na tu skupinu, která to snižuje. Ale zatím to vidíme jako celospolečenský problém.

6. Myslíte si, že je možné průběžně sledovat vliv projektu na čtenářskou gramotnost dětí?

Myslím si, že to možné je, ale je to velmi obtížné. Je otázka, jestli bychom hned od začátku měli začít ty děti sledovat, což by bylo praktické z hlediska to, že teď začaly, tak už se na ně zaměříme. Na druhou stranu to zatím nemůže přinést žádné výsledky, protože zatím žádné

působení neproběhlo. Co můžeme říct je, že projekt přivítali rodiče. Nelze to říct kvantitativně, že to přivítalo deset nebo dvacet procent rodičů, museli bychom dělat řádný průzkum. Ale jaký vliv to má na dítě teď nejsme schopni říct. Dostali jsme nabídku z několika škol, že by dělaly výzkum. Ale jsme na začátku a ono to bude chtít abychom věděli, že knihovny si tyto děti opravdu evidují zvlášť. Doporučujeme knihovnám, aby si evidovaly nejen ty, kteří dostali set a potom už do knihovny nikdy nepřišli, ale ty, kteří navštěvují ty akce. Aby bylo v případě průzkumu s čím pracovat. Byla bych velmi pro ten výzkum. Výzkumy už probíhají v zemích, ve kterých dělají projekt dlouhodobě, takže se budeme snažit zjistit, jakým způsobem to dělali abychom nějaké know-how zjistili. A mě by se to velmi líbilo zejména pokud by se prokázalo, že to má nějaký vliv. Mohlo by to prokázat, že projekt je přínosný a užitečný. Také to může prokázat, že to nemá žádný vliv, to se nedá vyloučit. Ale myslím si, že se to hlavně nedá zjistit dřív než v průběhu šesti let, kdy ty děti přijdou poprvé do školy a zjistí se, že čtou rychleji, dřív, lépe, snadněji, že jsou funkčně gramotní. A to se dříve, než ty děti projdou tento cyklus říct nedá. Ale moc by se mi to líbilo, protože samozřejmě chápu, že pokud budeme chtít něčí peníze, tak samozřejmě by bylo dobré potom říct ano nevyhodili jste je zbytečně. Takže tohle budeme muset hodně zjišťovat, jak to dělají v zahraničí, protože tam jsou všechny zprávy o tom, jak je to potvrzené, že ty děti jsou kreativnější, lépe čtou. Takže určitě by se mi to moc líbilo, myslím si, že se to dá dělat, ale že je to těžká záležitost. Nabídla se nám i jedna profesionální firma, že by ten výzkum udělala a nabízeli se i z těch pedagogických škol, takže asi také mají představu, že by se to dalo udělat.

7. V čem je podle Vás tento projekt unikátní?

Já si myslím, že unikátnost celého projektu, nejen u nás je v tom, na koho se soustřeďuje. Soustřeďuje se na neorganizované děti, to znamená ne na školský systém, ne na mateřskou školu, ne na první třídu, ale na děti v rodinách. Tak tam bych řekla, že je ten hlavní důvod. Nevím o ničem jiném, co by se zaměřovalo na takhle malé děti a jejich rodiče a bylo o to komunikaci a o čtenářství. Zadruhé mi připadá, z knihovnického hlediska, že by mohl být unikátní v propojení obce a knihovny v zájmu obce. My samozřejmě děláme všechny akce v zájmu našich uživatelů v zájmu širší veřejnosti. Nás k tomu projektu nikdo nenutil, nikdo nás nevyzýval, celou společností jsme chápáni jako instituce pro čtenáře, pro ty, kteří čtou, ale nikdy nás nikdo nevyzýval, abychom se starali o předčtenáře. Začali jsme logicky spolupracovat s mateřskými školami, to je jasné. Teď přicházíme s nabídkou pro ty obce. Obstaráme vám další skupinu, kde kromě zdraví a výživy, se nikdo nestará o tuto skupinu a my si myslíme, že tam to začíná a my vám to nabízíme jako projekt. Samozřejmě od vás budeme chtít nějaké peníze,

ale pokud seženeme sponzory, tak ani ty ne. Je to velmi těsně propojené s občanem, protože do knihovny může přijít kdokoli, zatím co tohle děláme pro obec, pro nově narozené. A děláme to s tím, že to ukazuje rodičům, že obec o ně má zájem. A to si myslím, že je v rámci knihoven nový unikátní krok. Mohl by být unikátní i v tom, že by mohl být totálně masový. Že by mohl být o všech narozených dětech, protože tam ten potenciál je. Tak kam by nedosáhly knihovny v obcích, tak by mohly dosáhnout krajské knihovny, na těch pár set obcí, kde knihovna není. Nebo by mohly spolupracovat kraje. Takže určitě by to mohl být naprosto masový projekt, který by zasáhl celou tu skupinu, což nikde jinde není. Děti, které se narodí jsou evidovány a mohly by to všechny dostat. Mohly by ten set dostat i děti, které jsou odmala v dětských domovech, a to by se mi moc líbilo.

8. Jak celkově vidíte budoucnost projektu v ČR?

Já jsem bytostný optimista, takže já ji vidím velmi dobře a představuji si to tak, že se nám bude stále zvyšovat počet zapojených knihoven, že se bude pořád zvyšovat počet zapojených obcí a díky tomu i počet zapojených rodin s dětmi. Velmi bych si přála, aby to oslovilo postupně největší obce, protože ty mají nejvíce narozených dětí. Na druhou stranu za stejně důležité považuji i to, aby se to dostalo do těch nejmenších obcí, protože ty zase mají k věcem horší přístup. Ale na druhou stranu jsem dlouhou dobu pracovala v knihovnictví, takže jsem optimista v mezích zákona a tady se vracím k zákonu který jsem definovala na knihovnách současnosti já, a to je zákon čtyř set. Že máme 400 aktivních knihoven a ne víc, že se nám do projektů, které vyhlásíme hlásí tak 400 knihoven a ne víc. Samozřejmě jsou výjimky, např. noc s Andersenem. Ale obávám se, že toho cíle, že se zapojí všechny knihovny, že k tomu se asi nedopracujeme. Dost mě to mrzí, ale jsem realista. Bude-li překonán zákon čtyř set, budu velmi spokojená. Takže pro mě úspěšnost bude, pokud bude růst počet knihoven a budou ho v obcích považovat za úspěšný projekt. Za velmi důležité považuji to, že tam kde se budou dělat ty akce, že budou knihovníci proškoleni z hlediska didaktiky té lekce, forem práce s dětmi, forem prezentace, že se bude časem dělat doporučená literatura v mobilní aplikaci a že se bude častěji oživovat, a že budou přibývat doporučení pro rodiče. Mě by se líbilo, abychom dostali knihovny na takovou úroveň, jak si představujeme, abychom zainteresovali odborníky, kteří by nám mohli k problematice čtení doplňkově přispět. Ráda bych abychom se víc kontaktovali s mezinárodní komunitou, abychom sbírali zkušenosti. Ráda bych abychom sbírali to know-how dříve, než něco začneme uplatňovat. Potom bych chtěla, aby ho veřejnost sama brala jako výborný projekt, aby začala knihovny vnímat jinak.

9. Máte nějaké konkrétní plány, jak by se měl projekt v následujících letech rozvíjet?

Pro letošní rok bych primárně chtěla, abychom mohli garantovat, že všechny knihovny, které tyto akce pořádají, je dělají správně. Že mají definovaný cíl, že používají správné formy, ukazují opravdu hezké knihy, že umějí mluvit s rodiči, že dělají správně aktivity s dětmi. A ráda bych viděla, že si vyměňují zkušenosti, líbilo by se mi, kdyby se knihovny třeba v regionu kontaktovali mezi sebou, ať už pod záštitou pověřené knihovny a říkali si co se povedlo, co se nepovedlo, co je přenosné a co ne. A byla bych ráda abychom projekt prezentovali starostům na nějakém shromáždění. Také bych byla ráda abychom našli nějakou osobu, nebo skupinu osob, které by projekt zašítily. Jakmile bude za projektem stát někdo politicky významný, odborně významný, nebo mediálně významný, tak to bude mít pro veřejnost větší váhu. Dále budeme pracovat na vyřešení financování setů.

10. Vidíte nějaké bariéry, proč by se projekt neměl dále rozvíjet?

Univerzální bariéra, která zabrzdí i nejlepší projekty je prostě nezájem těch, jichž se ty projekty týkají. Tím myslím jak knihovny, tak rodiče. Pokud nebude růst počet knihoven, tak to zůstane jen jako malý solitérní projekt. 150 knihoven není na první oficiální ročník špatných, na druhou stranu v zemi s nejhustší sítí knihoven, kde jich je oficiálně 5500 to žádný výkřik není. Když budu ještě skromnější, tak máme do 1000 profesionálních knihoven, tak to je patnáct procent, a to je málo. Chybí nám opravdu velké knihovny, z knihoven v Praze jsou přihlášeny dvě pobočky. Druhá věc je, že tím, že je to mezinárodní hnutí a povinnou součástí jsou dárkové sety, a přitom ty dárkové sety jsou zdá se hlavní problém, protože stojí dost peněz. Tak je otázka, jestli s tím nepracovat ještě jinak a udělat asociované knihovny, které podporují projekt odbornou částí, tzn. pořádáním akcí, jenom z nějakých důvodů nebudou schopny předávat sety. Pro mě by bylo hezké, kdyby byly zapojeny všechny velké knihovny a řešily by se jen malé knihovny, např. komunikací se starosty. Druhou z bariér může být to, že rodiče prostě si vezmou knihy, ale s dětmi už do knihovny nikdy nepřijdou. A to může být dané címkolí, tím, že to bude knihovna špatně dělat, nebo tím, že vývoj půjde tím směrem že, převáží ti, kteří říkají, že knihovny jsou zbytečné a podobné věci. Může se stát, že nastane ekonomická situace, která znemožní i těm, investovat do projektu peníze, i když to si myslím, že hrozí ze všeho nejméně. Hlavním problémem může být nezájem knihoven se připojovat, to bych viděla jako hlavní problém, protože si myslím, že se vždy najde dost rodičů, kteří toto pochopí a budou chtít, aby se jejich děti dobře učily, že jim ta mise bude jasná.

Příloha 3. Seznam knihoven zapojených do projektu v roce 2018

Hlavní město Praha

- Knihovna s infocentrem Praha-Kolovraty
- Městská knihovna v Praze, pobočka Dittrichova

Středočeský kraj

- Knihovna Jana Drdy Příbram
- Městská knihovna Beroun
- Městská knihovna Dobříš
- Městská knihovna Jílové u Prahy
- Městská knihovna Karla Viky Sadská
- Městská knihovna Kutná Hora
- Městská knihovna Neratovice
- Městská knihovna Nymburk
- Městská knihovna Poděbrady
- Městská knihovna Sedlčany, příspěvková organizace
- Místní knihovna Kovanice
- Místní knihovna Vrdy
- Místní lidová knihovna Kamenný Přívoz
- Místní lidová knihovna Miskovice
- Obecní knihovna Hradištko
- Všenorská knihovna a Informační centrum Berounka

Jihočeský kraj

- Centrum kultury a vzdělávání Blatná – Městská knihovna
- Městská knihovna Dačice
- Městská knihovna Kaplice
- Městská knihovna Lomnice nad Lužnicí
- Městská knihovna Písek
- Městská knihovna Tábor
- Městská knihovna v Českém Krumlově
- Městská knihovna v Milevsku
- Městská knihovna Vyšší Brod

- Místní knihovna Srnín
- Obecní knihovna a infocentrum Benešov nad Černou
- Obecní knihovna Brloh
- Pravdova knihovna Jarošov nad Nežárkou
- Šmidingerova knihovna Strakonice

Plzeňský kraj

- Knihovna města Plzně, příspěvková organizace
- Městská knihovna Boženy Němcové Domažlice
- Městská knihovna Klatovy
- Městská knihovna Plasy
- Městská knihovna Rokycany
- Městská knihovna Stříbro
- Místní knihovna Zruč-Senec

Karlovarský kraj

- Městská knihovna Chodov
- Městská knihovna Jáchymov
- Městská knihovna Locket
- Městská knihovna Sokolov
- Obecní knihovna v Dalovicích

Ústecký kraj

- Městská knihovna Litvínov
- Městská knihovna Louny
- Městská knihovna Lovosice
- Příspěvková organizace Knihovna Karla Hynka Máchy v Litoměřicích
- Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem, příspěvková organizace
- Středisko knihovnických a kulturních služeb Chomutov

Liberecký kraj

- Krajská vědecká knihovna v Liberci, příspěvková organizace
- Městská knihovna Antonína Marka Turnov
- Městská knihovna Česká Lípa
- Městská knihovna Rychnov u Jablonce nad Nisou

- Městská knihovna Železný Brod
- Místní knihovna ve Svijanech

Královéhradecký kraj

- Knihovna města Hradce Králové
- Knihovna Václava Čtvrťka v Jičíně
- Městská knihovna a turistické informační centrum Chlumeck nad Cidlinou
- Městská knihovna Lázně Bělohrad
- Městská knihovna Náchod, obecně prospěšná společnost
- Městská knihovna Nová Paka
- Městská knihovna Nové Město nad Metují
- Městská knihovna Rtyně v Podkrkonoší
- Městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem
- Místní knihovna Doudleby nad Orlicí
- Místní knihovna Stará Paka
- Místní knihovna v Černilov

Pardubický kraj

- Knihovna městyse Choltice
- Krajská knihovna v Pardubicích
- Městská knihovna Česká Třebová
- Městská knihovna Chrudim
- Městská knihovna Litomyšl
- Městská knihovna Přelouč
- Městská knihovna Sezemice
- Městská knihovna Ústí nad Orlicí
- Městská knihovna ve Svitavách
- Obecní knihovna v Býšti

Kraj Vysočina

- Knihovna Hrotovice
- Knihovna Ignáta Herrmanna a Informační centrum Chotěboř
- Krajská knihovna Vysočiny
- Městská knihovna Moravské Budějovice

- Městská knihovna v Humpolci
- Městská knihovna v Třebíči

Jihomoravský kraj

- Knihovna Jiřího Mahena v Brně, příspěvková organizace
- Knihovna Karla Dvořáčka, příspěvková organizace
- Městská knihovna Hodonín
- Městská knihovna Jevišovice
- Městská knihovna Kyjov, příspěvková organizace města Kyjova
- Městská knihovna Veselí nad Moravou
- Městská knihovna Znojmo
- Místní knihovna Dobřínsko
- Obecní knihovna Ratíškovice
- Obecní knihovna Rozdrojovice

Olomoucký kraj

- Knihovna Horka nad Moravou
- Knihovna města Olomouce, příspěvková organizace
- Městská knihovna Lipník nad Bečvou, příspěvková organizace
- Obecní knihovna Lipová-lázně
- Obecní knihovna Rapotín
- Obecní knihovna v Pavlovicích u Přerova

Moravskoslezský kraj

- Knihovna Josefa von Eichendorffa Sedlnice
- Knihovna města Ostravy, příspěvková organizace
- Knihovna Petra Bezruče v Opavě, příspěvková organizace
- Knihovna Třinec, příspěvková organizace
- Město Petřvald – knihovna
- Městská knihovna Frýdek-Místek, příspěvková organizace
- Městská knihovna Bílovec
- Městská knihovna Český Těšín
- Městská knihovna Kopřivnice
- Městská knihovna Krnov, příspěvková organizace

- Městská knihovna Příbor
- Městská knihovna Vratimov
- Místní knihovna Mosty u Jablunkova
- Obecní knihovna při Základní škole a Mateřské škole Leoše Janáčka Hukvaldy, p. o.
- Obecní knihovna v Kuníně
- Obecní knihovna v Petřvaldě
- Obecní knihovna ve Štěpánkovicích
- Regionální knihovna Karviná

Zlínský kraj

- Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana, příspěvková organizace
- Knihovna Kroměřížska – příspěvková organizace
- Knihovna města Zubří
- Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně, příspěvková organizace
- Masarykova veřejná knihovna Vsetín
- Městská knihovna Rožnov pod Radhoštěm, příspěvková organizace
- Městská knihovna v Hulíně
- Městská knihovna Valašské Meziříčí, p. o.
- Obecní knihovna Nový Hrozenkov
- Obecní knihovna Zádveřice